

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ZİHİNSEL ENGELLİLER BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ İÇERİK, UYGULAMA, SORUNLAR
AÇISINDAN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Bahar GÜNAYDIN

Danışman
Prof. Dr. Nevzat MİRZEOĞLU

BOLU, HAZİRAN – 2016

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Bahar GÜNAYDIN'a ait "Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama, Sorunlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.(28.06.2016)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye(Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Nevzat MİRZEOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yeşer EKİCİOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Reşat SADIK

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “**Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama, Sorunlar Açısından Veli Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

..../06/2016

Bahar GÜNAYDIN

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum bu tez çalışmasında büyük emeği bulunan Danıőmanım Prof. Dr. Nevzat MİRZEOĞLU'na teőekkürü bir borç bilir, mesleki kariyerinde baőarılar dilerim.

Ayrıca desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Dilőad MİRZEOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Yeşer EROĞLU EKİCİOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Reşat SADIK'a teşekkür ederim.

Bu günlere gelmemde desteğini benden ayırmayan ve hep yanımda olan anneme yürekten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT.....	xi
I. BÖLÜM	
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Problemi.....	5
1.3. Alt Problemler.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Sayıtlar	7
1.6. Sınırlılıklar	7
1.7. Tanımlar.....	7
II. BÖLÜM	
2. KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ LİTERATÜR	9
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	9
2.1.1 engelli.....	9
2.1.1.1. Engellilik nedenleri.....	10
2.1.2. Zihinsel Engel	13
2.1.2.1. Zihinsel engel sınıflandırılması	14
2.1.2.2. Zihinsel engelli çocukların özellikleri	15
2.1.2.3. Zihinsel engel türleri.....	16
2.1.2.4. Zihinsel engellilerin eğitimi.....	17
2.1.3. Beden eğitimi.....	19

2.1.3.1. Beden eğitiminin genel amaçları	19
2.1.4. Oyun ve önemi	20
2.1.5. Zihinsel engelliler ve beden eğitimi	21
2.1.5.1. Zihinsel engelliler beden eğitimi ders programı	23
2.1.6. Özel eğitim	33
2.1.6.1. Özel eğitimin amaçları	33
2.1.6.2. Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları	34
2.2. İlgili Literatür	35
III. BÖLÜM	
3. YÖNTEM	38
3.1. Araştırma Modeli	38
3.2. Çalışma Grubu	38
3.3. Veri Toplama Yöntemi	39
3.4. Verilerin Analizi	39
3.4.1. Verilerin kodlanması	40
3.4.2. Temaların bulunması	40
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik	40
IV. BÖLÜM	
4. VERİLERİN SUNUMU, BULGULAR VE TARTIŞMA	42
4.1. Verilerin Sunumu	42
4.1.1. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin görüşleri	43
4.1.2. Zihinsel engelli öğrenci velilerinin görüşleri	64
4.2. Yorumlar ve Tartışma	72
V. BÖLÜM	
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	83
5.1. Sonuçlar	83
5.2. Öneriler	86
KAYNAKLAR	88
EKLER	91
Ek-1 Kişisel Bilgi Formları	92
EK-2 Odak Grup Görüşme Soruları	94
EK-3 Araştırma İzin Belgeleri	96

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Beden Eğitimi Ders Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	43
Tablo 4.2. Beden Eğitimi Dersi Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	47
Tablo 4.3. Beden Eğitimi ile İlgili Genel Sorunlar	51
Tablo 4.4. Beden Eğitimi Ders Programı İçeriğine İlişkin Veli Görüşleri	64
Tablo 4.5. Beden Eğitimi Ders Uygulamasına İlişkin Veli Görüşleri	66
Tablo 4.6. Beden Eğitimi ile İlgili Yaşanan Sorunlar	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1. Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programının Veli ve Öğretmen Görülerine Göre Değerlendirilmesi	42
Şekil 5.1. Beden Eğitimi Ders İçeriğine, Uygulamasın ve Yaşanan Diğer Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar	84
Şekil 5.2. Beden Eğitimi Ders İçeriğine, Uygulamasın ve Yaşanan Diğer Sorunlara İlişkin Veli Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar	85

ÖZET

ZİHİNSEL ENGELLİLER BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ İÇERİK, UYGULAMA, SORUNLAR AÇISINDAN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Günaydın, Bahar

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nevzat Mirzeoğlu

Haziran - 2016, xii + 97 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, zihinsel engelliler beden eğitimi öğretim programını içerik, uygulama ve yaşanan sorunlar ile derse ilişkin beklentiler açısından veli ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirmektir.

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak odak gurup görüşmesi, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Zonguldak ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve uygulama okullarının 1-8. sınıflarında görev yapan zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ve öğrencilerin velileri gönüllü olarak katılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik ve betimsel analiz uygulanmış, elde edilen bilgiler kodlamalar ve temalar halinde sınıflandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre, sınıflarda engel çeşitliliğinin fazla olması, beden eğitimi program içeriğinin yetersiz kalması, MEB'in özel eğitime yeterince ilgi göstermemesi ve yardımcı kaynak yetersizliği, beden eğitimi araç-gereç, materyal ve uygulama alanlarının eksikliği, okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin olmaması, beden eğitimi ders programında etkinlik ve oyunlara yeterince yer verilmemesi, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde yetersiz kalmaları; öğrenci velilerinin okul veya beden eğitimine yeterince ilgi göstermedikleri,

çocuklarının gelişimlerini ve değişimlerini fark etmedikleri görülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda, beden eğitimi ders programı içerik, uygulama ve yaşanan sorunların ele alınması, var olan sorunların çözümüne dair atılacak olumlu bir adım olarak kabul edilebilir

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engelliler, Beden Eğitimi, Öğretim Programı.

ABSTRACT**EVALUATING THE PHYSICAL EDUCATION CURRICULUM OF THE STUDENTS WITH MENTAL DISABILITIES ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE PARENTS AND TEACHERS IN TERMS OF THE CONTENT, IMPLEMENTATION AND PROBLEMS**

Günaydın, Bahar

Master's Thesis

Department of Physical Education Teaching

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nevzat Mirzeoğlu

July – 2016, xii + 97 Pages

The aim of this study is to evaluate the existing physical education curriculum with its content, implementation and the experienced problems according to the opinion of the teachers and parents in terms of the expectations.

The data was collected in the study by using qualitative data collection methods such as focus group interview and document analysis. The study included voluntary participating classroom teachers working in the province of Zonguldak during the 2015-2016 academic years at the training and practice schools of the mental disables connected to the Ministry of Education and the parents of these children. During the analysis of the qualitative data the classroom teachers of the mentally handicapped were coded with alphabetical letters in order to evaluate the answers given to the questions prepared by the researcher. The wide diversity of the disabilities and the insufficiency of the physical education curriculum to meet these diversities push the classroom teachers of the mentally disabled students , low interest of the Ministry of Education towards the special education and the lack of providing helping resources restrict the teachers in the class and students are left behind in many areas due to the lack of the application fields of the physical education classes and the deficiency of tools and

materials. The lack of physical education teachers in schools and the insufficient knowledge of the existing teachers about the mental disabilities slow down the progression in this area by reducing the efficiency. The fact that not enough space is given for activities and games within the physical education classes causes the faster dissolution of the students' attention and their alienation from the class. The insufficient sport activities made within the school reduce the student's interest in physical education. The teachers of the mentally disabled classes cannot see exactly the students' performance in practice due to the fact that they remain inadequate in the practice of the physical education. The parents of the student are unaware of the development and change of the children both in the physical education classes as well as in the other classes. The result of this study can be considered as a positive step to be taken on addressing the content, practise and the existing problems of the physical education classes and on the resolution of the existing problems.

Key Words: Mental Disabilities, Physical Education, Education Program.

I. BÖLÜM

1. Giriş

Eğitim, en genel anlamda, bireyde davranış değiştirme süreci olarak açıklanabilir. Yaygın olarak kabul gören tanıma göre eğitim, bireyin kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979: 12). Hedef ise bir öğrencinin planlanmış, düzenlenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özelliktir (Ertürk, 1979: 25).

Varış'a göre eğitim; insan kaynağını geliştirme, toplum fertlerinin beceri ve bilgilerinin geliştirilmesi sürecidir (Varış, 1998: 109). Harmandar'a göre ise eğitim, insanları muntazam bir hayat şekline kavuşturmayı amaçlayan ve kişinin sahip olduğu yetenek ve nitelikleri programlı bir biçimde şekillendiren ve b süreci deneyimlerle yönlendiren bir süreçtir (Harmandar, 2000: 1).

Beden eğitimi ve sporu genel olarak, hareket etmeyi öğrenmek ve hareket yoluyla öğrenmek, biçiminde tanımlayabiliriz. Hareket etmeyi öğrenmek , 'koşmak, atlamak, atmak' gibi temel hareketlerin cimnastik ve spor becerilerinin, dans ve suda yapılan çok çeşitli fiziksel etkinliklerin öğrenilmesidir. İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki olması, ruh ve beden yapısı itibarı ile sağlıklı olmasına bağlıdır. Bu amaç ve ilkeye bağlı kaldığı için beden eğitimi ve spor, sadece tek yönlü gelişimi kabul etmemektedir. Beden, ruh ve fikir eğitimi genel eğitimin tamamlayıcısıdır (Yavaş ve İlhan, 1997: 24).

Günümüzdeki eğitim sisteminde insan fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönleri ile bir bütün olarak değerlendirilmeli ve eğitim bu hizmeti gerçekleştirebilecek biçimde düzenlenmelidir. Aksi takdirde belli bir eğitim düzeyinde, bir meslek sahibi ve yeterli bir geliri bulunan, ancak, kendini gerçekleştirememiş pek çok insan ortaya çıkmaktadır. Başarılı görünümüleri arkasında mutsuz ve dengesiz yaşantıları olan bu insanlar topluma beklenen katkıyı sunamamaktadır (Öztürk, 1998: 27).

Eğitim ve sağlık sistemlerini yeterince geliştirememiş ülkelerde özürlü veya engelli insanlar savaş vermek zorunda kalırlar. İnsan gibi yaşamak, dahası ayakta kalabilmek için bu savaşı vermek zorundadırlar. Görme, işitme ve ortopedik engelle sahip olan bireylere göre, zihinsel ve ruhsal engelliler için yaşam ne yazık ki çok daha zordur. Çünkü akılları ve fikirleriyle kendi yaşamlarını kurabilecek güçte değildirlere. Onların haklarını aramak ve korumak için tek şans ailelerinin gücüdür (Darıca, Gümüüşü ve Pişkin, 1992: 45).

Zihinsel engelli çocuklar, engelli çocuklar arasında en sık karşılaşılan gruptur. Buna rağmen, bu çocuklar toplum tarafından yeterince tanınmamaktadır. Hatta bu çocuklara ilişkin bazı ön yargı ve inançlar bulunmaktadır. Bunların başında zihinsel engelli çocuklar için hiçbir şeyin yapılamayacağı inancı gelmektedir (İlhan, 2008: 316).

Zihinsel engellilik Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre, bir yetersizlik veya özürlü nedeni ile yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması ve yerine getirilememesi şeklinde tanımlanmıştır. Zihinsel engelli çocuklara en etkili yardım özel eğitimle sağlanmaktadır. Özel gereksinimi olan bireylerin, mümkün olan en erken dönemde, gereksinimlerine uygun eğitim ortamlarında, uygun yöntemler ve araç-gereçler kullanılarak desteklenmesi, var olan kapasitelerini en üst seviyede kullanabilmeleri açısından önemlidir. Ayrıca bu bireylerin toplumca kendilerinden beklenen rol ve sorumluluklar ile gelişimsel görevlerini yerine getirebilmeleri, kendilerine en uygun özel eğitim hizmetinden yararlanabilmelerine bağlıdır (İlhan, 2009: 39).

Engellilerde fiziksel etkinliklere katılmanın yararlarını felsefi açıdan değerlendiren yazarlar daha çok duyuşsal gelişim ve psikomotor gelişime katkılarını vurgulamaktadır. Brower, Ludeke ve Altay (1995), sporun hem bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı, hem de engelli kişiler için son derece değerli olduğunu, ancak, engelli bireylerin spora olan gereksinimlerinin daha fazla olduğunu, sporun, engelli bireyin hareket etmekten haz alma, eğlenme ve başarma gereksinimlerinin karşılanmasında önemli bir araç olduğunu ifade etmektedirler. Yazarlara göre, spor kişilere özü ile başa çıkmasını ve özrünü hafifletmesini öğretmekte, keyif vermekte, iletişim ve paylaşım sağlamakta, yaşam motivasyonunu arttırmakta, dürüstlük, hoşgörü, işbirliği gibi olumlu kişilik özelliklerinin kazanılmasını sağlamaktadır (Brower, Ludeke ve Altay, 1995: 82).

Tüm zihinsel engellilerin yaklaşık yüzde 85'ini eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar oluşturmaktadır ve normal ilkökul programından yeterli şekilde yararlanamamaktadırlar. Ancak, bu çocukların ilkökul düzeyinde akademik konularda eğitilebilirlik, toplumda bağımsız yaşayabilecek düzeyde sosyal uyum, yetişkin düzeyinde kısmen ya da tamamen destek alacak şekilde mesleki yeterlilik alanlarında gelişme potansiyeline sahip oldukları ifade edilmektedir (Özer, 2001: 26).

Engelli bireylerin topluma adaptasyonlarının sağlanmasında ve her türlü gelişim süreçlerinde, özel eğitim programları paralelinde beden eğitimi ve sporun etkinliği bilinmektedir. Spor eylemleri nasıl açıklanırsa açıklansın, bireyleri psikolojik ve sosyolojik olarak bağımlı kılan eylemlerdir. Bu açıklamaya dayalı olarak sportif eylemlerin aracılığı ile ahlak eğitimi, sevmeye duygusu, paylaşma duygusu kazandırmak ve ilkel saldırganlıklarını azaltmak için ortam, yöntemler sağlanabilmekte ve uygulamalar yapılabilmektedir (Özoğlu, 1997: 52).

Bireyin sosyalleşmesinin erken yaşlarda söz konusu olması, beden eğitimi ve spor aktivitelerinin de çocukluk ve gençlik çağında alışkanlık haline getirilmesi ihtiyacı spor ile sosyalleşmeyi aynı dönemlerde birlikte ele almayı gerekli kılmaktadır (Yetim, 2005:119). Ergun'a göre, spor fiziksel ve ruhsal yapıya sağladığı destek yanında disiplin, güven, rekabet ve arkadaşlık hislerini uyandırarak çocuğa sosyal rolünü de kazandırır. Engelli birey için bu sosyal rolün evrensel dili spordur (Ergun, 2003: 26).

Bir eğitim faaliyeti olan spor, ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanı sıra, spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirmektedir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal gruba ve topluma mensubiyet gücünü kazandırmakla, birey ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır (Erkal, 1992: 89).

Zihinsel engelli çocukların, temelde eğitim aldıkları yer ev ve yakın çevreleridir. Bu nedenle anne-baba ve yakın çevresindekilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Aile bireyleri tüm yaşantısını ona göre tasarlamak durumundadır. Çocuğun ailede aldığı temel eğitim öğretmenlere çok büyük bir alt yapı oluşturmaktadır. Bu nedenle veli ve öğretmen iş birliği içerisinde ve birbiri ile paralel şekilde hareket edilmelidir.

Zihinsel engellilerin eğitiminde ailenin gücünün yanı sıra, eğitim gördükleri okullarda öğretmen ve idarecilerin görevleri ve sorumlulukları asla yadsınamaz. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin öğrenciler üzerindeki rolü ise oldukça kapsamlıdır. Öğrencilerin birbirleriyle olan uyumu, bireysel ihtiyaçları, beceri düzeyleri, konuşma, okuma–yazma yeterlikleri, günlük hayatlarında karşılaştıkları güçlükler okullarda tamamen öğretmen kontrolü altında ele alınmaktadır. Öğretmenler ise Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği program çerçevesinde eğitim-öğretim programlarını düzenlemektedir. İyi planlanmış bir beden eğitimi programı da sadece çocukların motor gelişimlerini değil duyuşsal ve bilişsel alanlarda da gelişimini hedeflemektedir.

Yapılan araştırmalar beden eğitimi derslerinin zihinsel engelli çocukların sosyal ve fiziksel gelişimlerine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Birçok anne baba ise fiziksel aktivite ve çocuklarının sosyal gelişimleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip değildir. Dolayısıyla okullarda beden eğitimi programları ve uygulamalarında öğretmenin aktif olması ve velilerle işbirliği içerisinde olması beklenmektedir. Bu bağlamda mevcut beden eğitimi ders programlarının içerik, uygulamalar ve yaşanan sorunlar açısından zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesinin ve aynı zamanda bu derse ilişkin veli görüşlerinin belirlenmesinin, bu

konuda geliştirilecek program çalışmalarına ve içerik uyarlamalarına önemli katkılarının olacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bilindiği gibi, tüm engel gruplarındaki çocuklar arasında, zihinsel engele sahip çocuklar, zihinsel ve fiziksel işlevler noktasında anne-babalarına tam bağımlı yaşamaktadırlar. Bu bağlamda araştırmanın amacı; anne- babaların okula gönderdikleri çocuklarının karşı karşıya kaldıkları beden eğitimi ve spor dersini ne ölçüde tanıdıkları, çocuklarının fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişimlerini doğrudan ya da dolaylı hangi seviyede etkilediğini bilip-bilmedikleri, var olan beden eğitimi öğretim programlarını içerik, uygulama ve yaşanan sorunlar ile bu derse ilişkin beklentiler açısından öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirmektir.

1.2. Araştırmanın Problemi

“Zihinsel engelliler beden eğitimi öğretim programlarının, içeriği, uygulaması ve yaşanan sorunların öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi” bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda cevaplandırılacak sorular ise şunlardır:

1.3. Alt Problemler

1.3.1. Zihinsel engelliler eğitim programında var olan beden eğitimi öğretim programının özellikleri nedir?

1.3.2. Öğretmen görüşlerine göre zihinsel engelliler eğitim programında var olan beden eğitimi öğretim programı içerik açısından nasıldır?

1.3.3. Öğretmen görüşlerine göre zihinsel engelliler eğitim programında var olan beden eğitimi öğretim programı uygulama açısından nasıldır?

1.3.4. Öğretmen görüşlerine göre zihinsel engelliler beden eğitimi derslerinde yaşanan sorunlar nelerdir?

1.3.5. Veli görüşlerine göre zihinsel engelliler beden eğitimi dersleri ile ilgili yaşanan sorunlar ve beklentiler nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Engelli bireyler için beden eğitimi ve spor etkinliklerinin, tüm gelişim yönlerini destekleyici özelliği göz önünde bulundurulduğunda, bu etkin mekanizmanın, söz konusu kurumlarda vazgeçilmez bir araç olarak kullanılması kaçınılmazdır. Zihinsel engelli çocukların özel eğitim hizmeti aldıkları, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, hareket ve oyun eğitimini serbest zaman etkinlikleri içerisinde alternatif olarak değerlendirmek gerekir (İlhan, 2009:47).

Zihinsel engelli çocukların eğitiminde veli ve öğretmenlerin iş birliği içerisinde olması oldukça önemlidir. Öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde gözlemledikleri beceriler doğrultusunda veliyi bilgilendirmesi ve velinin de bu doğrultuda çocuğunu yönlendirmesi, dolayısıyla çocuğunu geliştirmesi olağandır. Söz konusu beden eğitimi dersi olduğunda çocukların hem fiziksel açıdan hem de sosyal açıdan gelişmeleri söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda mevcut beden eğitimi ders programlarının içerik, uygulamalar ve yaşanan sorunlar açısından zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesinin ve aynı zamanda derse ilişkin veli görüşlerinin belirlenmesinin, bu konuda geliştirilecek program çalışmalarına ve içerik uyarlamalarına önemli katkılarının olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu konuda yapılacak yeni araştırmalara da temel oluşturması beklenmektedir.

1.5. Sayıtlılar

Araştırmada kullanılan odak gurup görüşmesinde yer alan soruların araştırmannın amacına uygun olduğu, araştırmaya katılan veliler ve öğretmenlerin, araştırmacı ile yaptıkları görüşmelerde görüşlerini samimi olarak yansıtacakları varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırmaya katılacak öğretmenler zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri olarak seçilecektir. Araştırma, Zonguldak ilinde var olan, Milli eğitime bağlı eğitim uygulama okulları ve normal okulların özel eğitim sınıfları 1.-8. kademedede eğitim gören öğrenci velileri ve bu okullarda eğitim veren zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ile sınırlı olmuştur.

1.7. Tanımlar

Zihinsel Engel: Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından engellilik, bir yetersizlik veya özür nedeni ile yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması ve yerine getirilememesi şeklinde tanımlanmıştır. Amerikan Zihinsel Özürlüler Derneğinin zihinsel engel ile ilgili öne sürdüğü tanım ise en geçerli tanım olarak kabul edilmektedir. Mevcut fonksiyonlardaki önemli sınırlılıkları yansıtan zihinsel engel, Amerikan Zihinsel Özürlüler Derneği tarafından: ‘ zihinsel işlevlerde önemli derecede ortalamanın altında olması, iletişim, öz bakım, ev hayatı, sosyal beceriler, toplumsal hayata katılım, inisiyatifi kullanma, sağlık ve güvenlik, işlevsel akademik beceri, boş zamanı değerlendirme ve iş alanlarından iki ya da daha fazlasında sınırlılıklar göstermesi şeklinde tanımlanmaktadır (T.C. Mili Eğitim Bakanlığı, 2012).

Özel Eğitim: Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik olarak yapılan eğitim; “gerekli eğitimleri almış görevliler, oluşturulmuş öğretim şablonları ve izlenilen

yol ile bireylerin engel derecelerine ve engellilik çeşitlerine göre oluşturulmuş çeşitli alanlarda verilen eğitim” olarak tanımlanmaktadır (Diken, 2005: 9).

Beden Eğitimi Programı: Öztürk (2011), beden eğitimi faaliyetlerini, kişilerin şahsi vücut sıhhati ve gücü nispetinde katılacağı, kendini anlatabileceği faaliyetler olduğunu, kişinin bünyesi ve işlevini geliştirebilmeyi eklem ve adalelerinin kontrollü ve istikrarlı bir şekilde gelişim görmelerini sağlamayı amaçlayan faaliyetler şeklinde açıklamıştır (Öztürk, 2011: 9).

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Literatür

Bu bölümde araştırmanın problemine ilişkin kavram, kuram ve ayrıntılı açıklamalar ile bu konuda yapılmış yerli ve yabancı araştırma bilgileri yer almaktadır.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Engelli

Doğum öncesi, sırası ve sonrası yaşanan çeşitli nedenlerle, bireysel özellikler ve beklenen yeterlilikler açısından, yaşlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyler olarak engellinin tanımını yapabiliriz. Başka bir deyişle, bireyin hayatta kaldığı sürece, kişilik olarak edinmesi gereken roller vardır. Engelli birey bu rolleri yetersizlik nedeni ile oynayamaz durumda kalabilir ve birey bu yetersizlik yüzünden rollerini gereği gibi oynayamaz durumda kalırsa buna engel denir.

Her gelişim döneminin (bebeklik, küçük çocukluk, okulöncesi, ilkökul, ergenlik dönemi gibi) ortak ve benzer özellikleri bulunmaktadır. Bütün bebekler, emerler, uyurlar, bir ihtiyaç durumunda ağlarlar. Bebekler arasında bu benzer özelliklerin yanında bireysel farklılıklarda vardır. Bazı bebekler, daha çok ağlar, daha az uyurlar ve zor bebeklerdir. Bunlar doğal farklılıklardır. Ancak bazı bebekler özellikleri yönünden diğer bebeklerden önemli derecede farklılıklar gösterirler. Örneğin iki yaşına geldikleri halde yürüme becerisini kazanamazlar, sözel ifadeleri anlayamayıp kullanamazlar, nesneleri tanıyamazlar. Kendi yaşlarından olumsuz yönde farklılıklar gösteren ve

sahip oldukları bu yetersizlikler nedeniyle çevrenin dikkatini üzerine çeken bu çocuklar “engelli”, “özel gereksinimli” ve “yetersizliği olan birey” gibi genel ifadelerin yanı sıra engel grubuna yönelik “zihinsel engelli” gibi ifadeler kullanılmaktadır.

2.1.1.1. Engellilik nedenleri

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası etkenler olarak üç bölüme ayırabiliriz;

1. Doğum öncesi etkenler

Gebelikte Beslenme: Gebelik öncesi beslenme biçiminin gebelik süresindeki beslenmeden daha önemli olduğunu gösteren yayınlar vardır. Gelişmiş ülkelerde genellikle diyet uygun ve yeterlidir. Bu nedenle diyete ek besinler eklenmesi fetal büyümeyi değiştirmez. Hem hayvanlar hem de insanlar üzerinde yapılan araştırmalara göre, kötü beslenmenin birçok organın hücrelerinin ilk kez bölündüğü ve sayısının arttığı embriyo döneminde ortaya çıktığı durumlarda, bir ya da daha fazla organın büyümesini geriye dönülmez bir şekilde geciktirebileceğini ortaya koymaktadır. Fötal dönemdeki kötü beslenmede büyümeyi yavaşlatmakta, ancak beslenme daha sonra uygun hale geldiğinde bu etki düzeltilebilmektedir (Özer, 2010: 20).

Gebelikte Kullanılan İlaçlar: Hamilelik döneminde kullanılan ilaçların çocuklar üzerindeki etkileri şunlara bağlıdır;

- İlacın dozajı
- Kullanılma süresi
- Fötüsün kalıtsal eğilimi
- Gebeliğin hangi döneminde alındığı
- İlacın etkisini arttıracak diğer maddelerin varlığı
- Bu faktörlerin karşılıklı etkileşimi (Özer, 2010:20).

Alkol: Gebelikte fazla alkol kullanımı, bebeklerde zihinsel, fiziksel ve davranış anomalilerine neden olmaktadır. Buna “Fötal Alkol Sendromu” denir. Gebelik döneminde kullanılan alkolün bebekte istenmeyen durumlar oluşturması alınan alkol miktarı ile doğru orantılıdır. Gebelikte kullanılan alkol abortus (düşük), ölü doğum, bebekte gelişme geriliği, çeşitli baş-yüz gelişim kusurları ve zekâ geriliği gibi istenmeyen durumların oluşmasına neden olabilmektedir. Amerika ve diğer bazı gelişmiş ülkelerde zekâ geriliğinin belirlenebilen en önemli nedeni anne adayının gebelikte alkol kullanmasıdır (Özer, 2010: 21).

Gebelikte Geçirilen Enfeksiyon Hastalıkları: Kızamıkçık(sağır, kör, zihinsel engel, kalp bozuklukları...) Frengi (zihinsel gerilik, katarakt, kalp kusurları, sağırılık, yarı dudak, yarı damak, hidro sefali, fetüs ölümü), şeker hastalığı (düşük yapma), sarılık gibi hastalıklar çocuk üzerinde büyük risk taşırlar (Özer, 2010:21).

Annenin Yaşı: Annenin yaşının 20 den genç 35 ten geç olması, döllenmeyi, embriyonun oluşumunu, fötal büyüme ve gelişimi, doğum zamanını ve çocuğun gelişimin etkiler (Özer, 2010: 23).

Radyasyon: Radyasyon, doğum öncesi biçim bozukluklarına ve ölüme neden olabilmektedir. İlk üç ay içerisinde alınan küçük doz radyasyon bile embriyoya ciddi bir şekilde zararlar verebilmektedir. Kanser riskine neden olabilmektedir (Özer, 2010: 23).

Kromozoma Bağlı Engeller: İnsan hücresinde normal olarak bulunması gereken 46 kromozom yerine 47 kromozom bulunması ve buna benzer fiziksel özelliklerin eşlik etmesi ilk kez 1866 da Langdon Down tarafından “Down Sendromu” olarak tanılandırılmıştır. Down Sendromu ya da halk deyiimi ile mongol çocuklar, tipik fiziksel görünüşleri nedeniyle kolaylıkla tanınırlar. Kısa boy, basık baş, kısa küt boyun, ağırlarken somurtma ifadesi, göz kapaklarında yarıklar, kısa seyrek kirpikler, ince seyrek saçlar, çekik gözler, küçük ve deforme kulaklar, yarıklı dil, kısa küt el parmakları, gevşek kas yapısı belirgin özellikleridir (Özer, 2010: 24).

Gene Bağlı Engeller: Metabolik Bozukluklar; Metabolik bir bozukluk (Phenylketonuria), ilk kez 1934 yılında Follino tarafından bulunmuştur. İdrarda fenilpirüvik asidin çıkmasıyla belirlenen ve önemli derecede zekâ geriliğine neden olan bir hastalık olarak bilinmektedir. A.B.D ve Avrupa ülkelerinde görülme sıklığı 1/100000-1/200000 iken ülkemizde 1/700000 dir. Proteinlerin yapısında bulunan elzem aminoaitlerinden fenilalanin normalde phenillanin hidroksilaz enzimi aracılığı ile tirozine çevrilmektedir. Hidroksilaz enziminin yokluğunda fenilalanin tirozine çevrilememekte, kanda fenilalanin ve yıkım ürünleri yükselmektedir. Böylece, sinirlerde ve beyinde hasar oluşmaktadır. Bu çocuklar tipik sarışın, mavi gözlü ve açık tenlidir. Endokrin Bozukluklar; hipotiroidizm tiroid bezinin işlev yetersizliğine bağlı olarak ortaya çıkan bir endokrin bozukluğudur. Boy kısa, yüz kaba, dil büyük, burun kökü basık, ses kalın, cilt kuru, kaba ve kalındır. Tedavi edilmediği zaman önemli ölçüde zeka geriliği ortaya çıkar (Özer, 2010: 26).

2. Doğum sırası etkenler:

- Doğumun sağlık kuruluşunda, sağlık elemanlarınca gerçekleştirilmemesi
- Doğumun beklenen süreden önce ve güç olması
- Bebeğin düşük doğum ağırlığı ile doğması
- Doğum esnasında bebeğin travmaya maruz kalması
- Doğum kanalının enfeksiyonları
- Geliş pozisyonu anomalileri
- Forceps ve vakumla doğum
- Anne yaşının 17'den küçük 35'den büyük olması
- Dar pelvis, asfiksi, kordon komplikasyonları
- Çoğul gebelikler ve travma gibi doğum sırasında oluşan olumsuzluklar engelliğe yol açmaktadır. Doğumun yetkili kişilerce ve uygun çevre şartlarında yapılmaması da anne ya da bebeğin ölümüne ya da çocuğun engelli olmasına neden olmaktadır. (Özer, 2010: 26).

3. Doğum sonrası etkenler:

Diyare, menenjit, kızamık, kızamıkçık, difteri, boğmaca, suçiçeği, ensefalit, çocuk felci, kızıl, sarılık, kalp rahatsızlıkları, dengesiz ve yetersiz beslenme, geçirilen ateşli hastalıklar, çocuğun sakinleşmesini sağlayacak uyuşturucu madde niteliğindeki ilaçların kullanımı, çocuğun kundaklanması, ayrıca bebeğin gürültülü ve sağlıklı şartlarda yetiştirilmesi gibi ilk bebeklik ve çocukluk yıllarında karşılaşılan sorunlar engelliliğe neden olmaktadır. Düşme, yanma, zehirlenme, doğal afetler, ev kazaları, trafik kazaları, kafa travmaları gibi durumlar sonucunda da bazı engel durumları ortaya çıkabilmektedir (Özer, 2010: 27).

2.1.2. Zihinsel engel

“Zihinsel engelli”, “zekâ geriliği”, “zihinsel yetersizlik”, “zihinsel engellilik”, “zihinsel öğrenme yetersizliği” gibi değişik terimler, zihinsel işlevlerde problem yaşayan bireyleri tanımlamak için günümüze kadar kullanılan başlıca terimlerdir. Tıp, psikoloji ve eğitim gibi alanlarda yapılan çalışmalarda farklı tanımlar çıkmış fakat hep ortak noktaları olmuştur. Bu tanımlar bir şekilde “zekâ veya biliş” ve “öğrenmedeki yetersizlik” ile bağdaştırılmıştır.

Amerikan Zihinsel Özürlüler Derneği'nin (AAMD, American Association of Mental Deficiency) zihinsel engellilik ile alakalı ileri sürdüğü tanımsa, en genel tanım olarak kabul örmüştür. Tanıma göre zihinsel engel, zihinsel fonksiyonların büyük ölçüde ortalamaların altında olması, sosyal yetenek, iletişim, kişisel bakım, ev yaşam, toplumsal yaşamda aktiflik, fonksiyonel akademik yetenek, boş zamanları değerlendirme ve iş sahalarında yetersizliğin olması biçiminde tanımlanmaktadır (Ahmetoğlu ve Aral, 2004: 237).

2.1.2.1. Zihinsel engel sınıflandırılması

Özer (2010)'e göre zihinsel engelliler, hafif derecede zihinsel engel, orta derecede zihinsel engel, ağır derecede zihinsel engel ve derin zekâ engeli olarak dört guruba ayrılır.

Hafif Derecede Zekâ Engeli (50/55-70IQ): Hafif derecede zekâ engeli olan çocuklar tüm zekâ engellilerin %85'ini oluşturmaktadırlar. Amerikan Gerilik Birliği'ne göre hafif zihinsel engelli olarak tanımlanan, eğitilebilir zihinsel engeli çocuk, zihinsel gelişimi normalin altında olan ve bu nedenle normal ilkökul programından yararlanamayan çocuktur. Ancak bu çocukların ilkökul düzeyinde akademik konularda eğitilebilirlik, topluda bağımsız yaşayabilecek düzeyde sosyal uyum, yetişkin düzeyinde, kısmen ya da tamamen destek alacak şekilde mesleki yeterlilik alanlarında gelişme potansiyeline sahip oldukları ifade edilmektedir.

Orta Derecede Zekâ Engeli (35/40-50/55 IQ): Orta derecede zekâ engeli olan çocuklar okul öncesi dönemde konuşmayı ve iletişim kurmayı öğrenebilmektedirler. Ancak sosyal kuralları fark etmeleri çok zayıftır. Okul çağında sosyal ve uğraşı yetenekleri konusunda eğitimden yararlanabilmektedirler. Ancak akademik konularda ikinci sınıf düzeyinin düzeyinin üstünde eğitilememektedirler. Öğrenmeleri yavaş, kavramlaştırma yetileri çok sınırlıdır. Genel olarak erken tanı ile ana-baba yardımı ve yeterli eğitim fırsatları ile günlük bakımlarında kısmen bağımsız olabilirler. Aile içinde ya da korunan bir çevrede denetim altında fazla beceri gerektirmeyen işleri yaparak kendi geçimlerine katkıda bulunabilirler.

Ağır Derecede Zekâ Engeli (20/25-30/35IQ): Okul Öncesi dönemde motor gelişimlerinin zayıf olduğu, çok az konuştukları, sözel gelişimin az ya da hiç gelişmediği görülmektedir. Temizliklerini ve kendilerine bakabilmeyi sınırlı bir düzeyde geliştirmektedirler. Bakımları için yaşamları boyunca diğer kişilere bağımlıdırlar. Bununla beraber, bazıları eğitimle beraber basit işleri denetimle yapabilmektedirler.

Derin Zekâ Engeli (20-25 ve altı IQ): Bu çocuklarda doğuştan gelen bedensel bozukluklar sık görülmektedir. Bu nedenle, pek uzun yaşamadıkları ileri sürülmektedir. Çok azda olsa motor alanda gelişmektedirler. Tek sözcüklerle açıklayabildikleri sınırlı sözcükleri vardır. Tuvalet eğitimi ve yeme gibi konularda çok azda olsa eğitime yanıt verebilmektedirler. Bu çocuklar için tam bir denetim gerekmektedir. Kendilerine bakma ve koruma yönünden yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Sıklıkla tıbbi bakıma gereksinimleri vardır (Özer, 2010: 39).

2.1.2.2. Zihinsel engelli çocukların özellikleri

Zihinsel Özellikler: Zihinsel engelli çocukların diğer çocuklardan en çok farklı olduğu alan, zihinsel davranışlarıdır. Zihinsel gerilik derecesi arttıkça zihinsel fonksiyonlarda azalma görülmektedir. Ağır zihinsel geriliği olan birçok yetişkin zihinsel gelişimin duyu-motor döneminde, orta derece zihinsel geriliği olan birçok yetişkin ise, işlem öncesi dönemde bulunurken hafif dereceli zihinsel geriliğe sahip bireyler somut işlemler dönemini geçememektedirler. Öğrenme süreçleri ve basamakları tüm çocuklar için aynıdır. Ancak zihinsel geriliği olan çocuklar daha yavaş öğrenmektedirler. Bellek ve dikkat süresi yetersizdir. Bu nedenle akademik alanda başarısız olmaktadır. Zihinsel engelli çocukların soyut kavramları öğrenmeleri çok güçtür ve uzun zaman almaktadır. Somut kavramları sık tekrarlarla öğrenebilmektedirler. Matematik işlemlerinde başarılı olamamakta, öğrendiklerini çabuk unutmaktadır. Öğrenmenin kalıcı olması için aynı uyarıcıların değişik şekil, zaman ve yerlerde vermek gerekmektedir. Genelleme yapmakta ve öğrendiklerini transfer etmede zorluk çekmektedirler. Ancak içinde buldukları zaman ve mekân ile ilgilenmektedirler (Özer, 2010: 41).

Fiziksel ve Motor Gelişim Özellikleri: Zihinsel engelli çocuklar, normal gelişim gösteren çocuklarla aynı gelişimsel aşamalarda ilerlemelerine rağmen onları geriden izlemekte ve tam olarak onlar gibi gelişmemektedirler. Zihinsel engelli çocuklar diğer çocuklardan daha geç yürümekte ve konuşmaktadırlar. Biraz daha kısa ve hastalıklara karşı daha hassas olmaya eğilimlidirler. Molnar (1978), çalışmasında ortalama yürüme

yaşını Down sendromlu çocuklarda 4.2, diğer zihinsel engel türlerinde 3.2 yaş olarak bulmuştur. Bununla birlikte Willgoose (1984), motor gelişim alanındaki bozukluğun zekâ alanındaki bozukluktan daha az olduğunu öne sürmektedir. Araştırmacılar, zihinsel engelli çocukların, güç, dayanıklılık, çeviklik, denge, koşu, esneklik, hız gibi fiziksel ve motor uygunluk unsurları yönünden daha zayıf olduklarını belirtmektedirler. Rarick and Dobbins'in bir çalışması, hafif derecede zihinsel engelli çocukların denge performansında yaşın artışı ile birlikte beklenen gelişmeyi gösteremediklerini ortaya koymaktadır. Bruninks ve Chvat (1990), zihinsel engelli bireylerin en çok koordinasyon, denge, hız ve manipülatif becerilerde kayıp gösterdiklerini belirtmektedir. Fiziksel ve motor uygunluk unsurları, günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmek, fiziksel aktivitelere katılmak ve yürüme, koşma, atlama, sekme, sıçrama, yakalama, fırlatma gibi motor becerileri yeterli bir şekilde ortaya koymak için gerekmektedir. Zihinsel engelli çocukların, mesleki becerilerin zihinsel becerilerden ziyade bedenlerini kullanmaların yönelik olduğu göz önüne alındığında, mesleki eğitim ve beden eğitimi gibi derslerden yararlanabilmeleri için fiziksel ve motor uygunluk unsurlarının geliştirilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır (Özer, 2010: 42).

Sosyal ve Duyusal Özellikleri: Engelli çocuklar benlik kavramı ile ilgili olarak kendini çevreden ayırt etmede, dış görünümünü ve beden parçalarını tanımada, kendi ve diğerlerinin sağ ve solunu ayırt etmede, kadın ve erkek arasındaki beden tipi, oran ve özellikleri ayırt etmede, kendi bedenini ve beden parçalarını başkaları ile karşılaştırmada, kötü fonksiyon gören ya da olmayan beden parçalarını kabul etmede yetersizlik göstermekte ve beden parçalarını çarpık algılama gibi birçok sorunla karşılaşır. İşitme, görme, zihinsel ve bedensel engele sahip bireyler üzerinde yapılmış çalışmalar benlik kavramı ve beden algısı ile ilgili bir takım sorunları ortaya koymaktadır (Özer, 2010: 42).

2.1.2.3. Zihinsel engel türleri

- Angelman Sendromu
- Asperger Sendromu Atipik

- Bipolar Manik Depressif
- Dandy-Walker Sendromu
- Debilite
- Down Sendromu
- Epilepsi (Sara Hastalığı)
- Fenil Ketonüri
- Frajil X Sendromu
- Gilles De La Tourette Sendromu
- Hiperleksi
- Joubert Sendromu
- Mental Retardasyon
- Mikrosefali
- Mowat Wilson Sendromu
- Multipl Skleroz (MS)
- Otistik Engelliler (Otizm)
- Reaktif Bağlanma Bozukluğu (RAD)
- Rett Sendromu
- Robert Sendromu
- Serebral Palsi - Cerebral Palsy - CP (Beyin Felci)
- West Sendromu (İnfanıl Spazm)
- Zihinsel Öğrenme Yetersizliği (http://www.rehabilitasyon.com/ct/Zihinsel_Engelliler/Hakkında/1, 22 Ağustos 2016'da erişildi).

2.1.2.4. Zihinsel engellilerin eğitimi

Türkiye'de illerde rehberlik araştırma merkezleri zihin engelli çocukların tanılanmaları ve uygun özel eğitim ortamlarına yerleştirilmelerinden sorumludur. Rehberlik ve araştırma merkezleri yaptıkları taramalarla veya öğretmenlerin merkeze yönlendirdiği öğrencileri inceleyerek bu çocukları belirler. Ailelerden çok azı çocuklarını bu merkezlere getirir. Olanakların sınırlı olması ile birlikte bu işleyişte her

okula ulaşılamamakta olunması, durumun belirlenmesinde yalnızca zekâ puanına bakılması ve öğrencileri yönlendiren ya da yönlendirmeyen öğretmenlerin yeterince bilgi sahibi olmamaları eleştirilen konular arasındadır.

Zihinsel engellilere verilen özel eğitim hizmetleri "eğitilebilir ve öğretilebilir" düzeyde planlanmakta ve yürütülmektedir. Eğitilebilir zihinsel engelli çocukların ilköğretimlerini normal okullar bünyesinde bulunan özel eğitim sınıfında, yarı zamanlı ya da tam zamanlı kaynaştırma sınıflarında tamamlamaları teşvik edilmektedir. İlköğretimi tamamlayan eğitilebilir düzeyde zihin engeli çocuklar, temel mesleki becerileri kazanmaları amacıyla "mesleki eğitim merkezleri"ne yönlendirilmektedir. Öğretilebilir derece zihinsel engelli çocuklar ise özel eğitim sınıflarında ya da özel eğitim okullarında eğitim görmektedirler (Özer, 2005: 7).

Son yıllarda kaynaştırma ilkesi uyarınca bu çocukların eğitim gereksinimlerinin onları yaşlılarından ayırmadan, normal sınıflarda karşılanmasına özen gösterilmektedir. Ancak gerekli destek hizmetlerinin sağlanmasında ciddi problemler vardır (Eripek, 1996). Kaynaştırmanın amacı yalnızca engelli çocuğun gelişimine katkıda bulunmak olmamalıdır. Kaynaştırma normal çocuklarında gereksinimlerini karşılayan, kapasitelerini kullanmalarına olanak sağlayan bir nitelik taşımalıdır (Özer, 2005: 10).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bu okulların yanı sıra üniversiteler ve gönüllü kuruluşların bünyesinde bu çocuklar için açılmış pek çok program, merkez ya da birim gibi eğitim ve uygulama alanları bulunmaktadır. Bunların tamamına yakını gündüz eğitim vermekte ve sayıları gün geçtikçe artmaktadır.

Mili eğitim bakanlığına bağlı okulların yanı sıra Özel özel eğitim okullarının sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Bu okullarda ise beden eğitimi ve spor etkinliklerine, çocukların fiziksel sosyal aktivitelerine MEB'e bağlı okullara oranla daha fazla yer verilmektedir.

2.1.3. Beden eğitimi

Beden eğitimi bireylerin beden, ruh ve zihin sağlığının gelişimini sağlayan bir bilim dalıdır. Beden eğitimi insan sağlığı, karakter gelişimi, psikolojik gelişimi ile doğrudan ilgili olan etkili bir eğitim faaliyetidir. Bireylerin zihinsel ve sosyal gelişimleri ancak bedensel gelişmeyle olacaktır ve bu uyum olduğu sürece birey ve toplum sağlıklı ve mutlu olabilir (Yaman, 2015: 6).

2.1.3.1. Beden eğitiminin genel amaçları

Hikmet Aracı (2006)'ya göre “beden eğitiminin genel amaçları” aşağıdaki biçimde açıklanmaktadır.

Atatürk ilkeleri ve inkılâpları, anayasa, milli eğitim temel kanunu ve Türk milli eğitim'inin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır.

Genel Amaçlar:

1. Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.
3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
5. Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.

7. Halk oyunlarımız ile ilgili bilgi ve beceriler edinebilme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak serbest zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
10. Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
11. Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
12. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
13. Görev ve sorumluluk alabilme, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
15. Dostça oynama ve yarışma, kazanını takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
16. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar kazanabilme.
17. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
18. Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme.

2.1.4. Oyun ve önemi

Oyun, genel tanımıyla belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmektedir (Dönmez, 1992, aktaran: Ünal, 2009: 101).

Oyun hem eğitici ve hem öğreticidir. Bireyin, topluma ve bulunduğu gruba uyumunu sağlar. Çocuk oyunda güler, bağırır, sıçrar, atlar, hoplar, koşar, tırmanır, yuvarlanır, kısaca organizmanın sahip bulunduğu yetenekleri geliştirme imkânı bulur.

Fiziksel gelişimini sağladığı gibi, oyunun kuralları, oyunda aldığı roller ona toplumsal birlikteliği öğretir (Yaman, 2015: 8).

Araştırmalar, oyun alanlarının sadece fiziksel güç için değil, aynı zamanda mental güç için de önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Oyun alanları sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin gelişmesine yardım eder (Pehlivan, 2005, aktaran: Ünal, 2009: 101).

Oyun alanı, çocuğun sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişim ve eğitimi için esas olan aktivitelerini desteklemek için tasarlanmış mekânsal bir eğitim çevresidir. Oyun mekânı farklı etkinliklerle, yaratıcı oyunlar, doğal elemanlarla oyunlar, su ve kum oyunları, sessiz oyunlar, paylaşılan açık-alan oyunları gibi farklı oyun türlerine olanak sağlamalıdır. İyi tasarlanmış, iyi yönetilen bir oyun çevresi çocuklara motor becerilerin geliştirilmesi, sosyal gelişim, öğrenme, karar verme, fantezi oyun, eğlenmek için oyun oynama gibi gelişim fırsatları tanımaktadır (Alqudah, 2003, aktaran: Ünal, 2009: 101).

2.1.5. Zihinsel engelliler ve beden eğitimi

Son 40 yılı aşkın bir süredir engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımları ve hakları ile ilgili olarak dünyada çok önemli değişimler olmuştur. Bu gelişmelerin içinde engelli bireyler için fiziksel aktivite ve spor alanı önemli bir yer tutmaktadır. Yüksek performans sporunu olduğu kadar rehabilitasyonu, beden eğitimi, rekreasyonu ve serbest zaman aktivitelerini kapsayan bu alan hep aynı hızda olmasa da tüm kıtalarda sürekli gelişmektedir (Doll-Tepper, 2007: aktaran, Özer, 2010: 31).

Fiziksel aktivite, özellikle 0-21 yaş arasındaki kas büyümesi, kemikleşme, kalp ve karaciğerler gibi iç organların fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için gerekli görülmektedir. Araştırmalar, egzersizlerin kemik genişliği ve minerilizasyonunu arttırdığını, buna karşın hareketsizliğin kemikleşme minerilizasyonunu azalttığını ve kemiklerin daha kolay kırıldığını, daha zayıf bir iskelet sisteminin oluştuğunu ortaya koymaktadır. Engelli olmayan çocuklar, normal büyüme veya gelişimi sürdürmek için

günlük oyun aktivitelerine katılarak yeterli fiziksel aktivite gereksinimini karşılamaktadırlar. Ancak engelli çocuklar yeterli fiziksel aktiviteleri yapamamaktadırlar (Bruininks, 1974; aktaran: Özer, 2010: 39).

Spor, engelli bireylerin, sağlam ve engelli bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen kaynaştırma için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Böyle bir ortamda engelli birey diğer engelli kişilerin sorunlarını gözleyerek kendine karşı olumlu tutum geliştirmekte, yaratıcılığı uyarılmakta, yalnızlık duyguları en aza inmekte, çevresi genişlemekte ve daha anlamlı bir yaşam sürme şansı yakalamaktadır (Atay, 1995; Brouwer ve Ludake, 1995, aktaran: Özer, 2010: 40).

İyi planlanmış bir beden eğitimi programı, sadece çocukların motor gelişimlerini değil, duyuşsal ve bilişsel alanlarda da gelişimini hedeflemektedir. Sherill (1988)e göre, gelişim özellikleri nedeniyle normal gelişim gösteren çocuklarla engelli çocukların hedef sırasında fark gözetilmelidir. Normal sınıflarda fiziksel ve motor yeterliliği geliştirmek; özel beden eğitiminde ise, olumlu benlik gelişimi sosyal yeterlilik, algısal motor gelişim ilk sırada yer alması gereken hedefler olmalıdır. Sherill (1988), özel beden eğitiminde uzun vadeli eğitimsel hedefleri önem derecesine göre sıralama konusunda bir model önermektedir. Hedef sıralaması çocukların özelliklerine göre değiştirilebilmektedir. Ağır zihinsel engelli çocuklar için, beden algısı, algısal motor fonksiyon ve duyuşsal bütünleşme alanlarına, hafif dereceleri zihinsel engelli çocuklar için eğlenceli, gerilim giderici, benlik kavramı, sosyal yeterlilik ve arkadaş kabulü alanlarına öncelik verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (Sherill, 1988; aktaran: Özer, 2010: 41).

Beden eğitiminin uzun vadeli hedefleri, duyuşsal gelişim alanında; eğlenebilme, gerilim giderebilme, beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum geliştirme, öğrenme deneyimleri aracılığı ile olumlu benlik kavramı geliştirme, ahlaki kavramları ve istenilen sosyal davranışları kazanabilme ve serbest zamanlarını değerlendirebilecek motor becerileri kazanabilmektir. Psikomotor alanda; fiziksel aktivitelere katılarak fiziksel ve motor uygunluk düzeylerini geliştirebilme, beden kompozisyonu, esneklik, kuvvet, çeviklik, güç, patlayıcı kuvvet, hız, koordinasyon ve denge unsurlarını

kazanabilmektir. Bilişsel alanda ise; yaratıcılığını geliştirebilme, oyun becerileni geliştirebilme yalnız kaldığında zamanını değerlendirebilme gibi özellikler amaç olmalıdır.

2.1.5.1. Zihin engelliler beden eğitimi ders programı

T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliğinde, eğitim-öğretim programı ile ilgili aşağıdaki maddelerden söz edilmektedir (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html, 24 Mayıs 2016'da erişildi).

SEKİZİNCİ KISIM: Eğitim-Öğretim; BİRİNCİ BÖLÜM: Eğitim programları

MADDE 68 – 1. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin devam ettiği okul ve kurumlarda Bakanlıkça hazırlanan genel ve mesleki eğitim programları ile özel eğitim okul, kurum ve sınıflarında içerikleri öğrencilerin özelliklerine göre hazırlanmış özel eğitim programları da uygulanır. Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP).

MADDE 69 – 1. Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.

2. Bireyselleştirilmiş eğitim programı,

- Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,
- Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,
- Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,
- Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,
- Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,
- Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir.

3. Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır.

4. Bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrenci için hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve bireyin yönlendirilmesinde BEP'e ilişkin değerlendirmeler esas alınır.

Eğitim uygulama okulları ve özel eğitim sınıflarında çalışan zihin engelliler sınıf öğretmenleri, beden eğitimi ders işleyişini T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı aşağıdaki programa göre düzenlenmektedir (http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/BedenEgitimiDersi.html, 23 Mayıs 2016'da erişildi).

Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı:

ÜNİTE I. VÜCUT HAREKETLERİ

Amaç 1. Vücudun bölümlerini tanıır.

Davranışlar

1. Adı söylenen bölümü gösterir.
2. Gösterilen bölümün adını söyler.

Amaç 2. Vücut bölümlerini hareket ettirme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Vücudun bir bölümüyle diğer bir bölümüne dokunur.
2. Vücudun bir bölümüyle çevresindeki nesnelere dokunur.
3. Adı söylenen vücut bölümünü hareket ettirir.

ÜNİTE II. DÜZEN ALIŞTIRMALARI

Amaç 3. Temel duruşlarla ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar

1. "Rahat ol" duruşu yapar.
2. "Hazır ol" duruşu yapar.
3. Tek ayak üzerinde durur.
4. Parmak uçlarında durur.

5. Kartal duruşu yapar.
6. Plânör duruşu yapar.
7. Çömelik duruşu yapar.
8. Diz üstü duruşu yapar.

Amaç 4. Yerinde dönüşler yapar.

Davranışlar

1. Yerinde sağa döner.
2. Yerinde sola döner.
3. Yerinde geriye döner.

Amaç 5. Çeşitli şekilde dizilmeler yapar.

Davranışlar

1. Geniş kolda sıra olur.
2. Derin kolda sıra olur.
3. Geniş kolda açılır.
4. Derin kolda açılır.

ÜNİTE III. TEMEL HAREKETLER YAPAR

Amaç 6. Vücut bölümlerinin esnekliğini geliştirir.

Davranışlar

1. Yatarak baş hareketleri yapar.
2. Yatarak omuz hareketleri yapar.
3. Yatarak kol hareketleri yapar.
4. Yatarak bacak hareketleri yapar.
5. Ayakta baş hareketleri yapar.
6. Ayakta omuz hareketleri yapar.
7. Ayakta kol hareketleri yapar.
8. Ayakta bilek hareketleri yapar.
9. Ayakta parmak hareketleri yapar.
10. Ayakta bacak hareketleri yapar.

Amaç 7. Yürüme çalışmaları yapar.**Davranışlar**

1. Serbest şekilde yürür.
2. Tempoya uygun yürür.
3. Elindeki nesne ile yürür.
4. İki paralel çizgi arasından yürür.
5. Geri geri yürür.
6. Yan yan yürür.
7. Büyük adımlarla yürür.
8. Parmak ucunda yürür.
9. Topuk üzerinde yürür.
10. Çizgi üzerinde yürür.
11. Engelleri aşarak yürür.
12. Belirlenen şekillere basarak yürür.

Amaç 8. Koşu çalışmaları yapar.**Davranışlar**

1. Serbest şekilde koşar.
2. Tempoya uygun koşar.
3. Hedefe doğru koşar.
4. Geri geri koşar.
5. Yan yan koşar.
6. Çizgi üzerinde koşar.
7. Elindeki nesne ile koşar.
8. Engellerin arasından koşar.
9. Parmak ucunda koşar.
10. Dizlerini karnına çekerek koşar.
11. Topuklarını kalçaya vurarak koşar.

Amaç 9. Sıçrama çalışmaları yapar.**Davranışlar**

1. Çift ayakla olduğu yerde sıçrar.

2. Çift ayakla ileriye sıçrar.
3. Çift ayakla geriye sıçrar.
4. Çift ayakla yana sıçrar.
5. Tek ayakla olduğu yerde sıçrar.
6. Tek ayakla ileriye sıçrar.
7. Tek ayakla geriye sıçrar.
8. Tek ayakla yana sıçrar.

Amaç 10. Atlama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Yumuşak zemine koşarak atlar.
2. Üstüne çıktığı belli yükseklikteki araçtan atlar.
3. Belli yükseklikteki engel üzerinden tek ayakla atlar.
4. Belli yükseklikteki engel üzerinden çift ayakla atlar.

Amaç 11. Tırmanma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Parmaklıktan tırmanır.
2. Eğimli yüzeyden tırmanır.

ÜNİTE IV. TOP ALIŞTIRMALARI

Amaç 12. Top yuvarlama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturarak yerden çift elle top yuvarlar.
2. Ayakta yerden çift elle top yuvarlar.
3. Oturarak yerden tek elle top yuvarlar.
4. Ayakta yerden tek elle top yuvarlar.

Amaç 13. Top atma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Topu öne çift elle atar.
2. Topu geriye çift elle atar.

3. Topu yukarıya çift elle atar.
4. Topu aşağıya çift elle atar.
5. Topu öne tek elle atar.
6. Topu geriye tek elle atar.
7. Topu yukarıya tek elle atar.
8. Topu aşağıya tek elle atar.

Amaç 14. Top tutma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturarak yerden atılan topu tutar.
2. Ayakta yerden atılan topu tutar.
3. Oturarak göğüs hizasından atılan topu tutar.
4. Ayakta göğüs hizasından atılan topu tutar.
5. Yukarıya atılan topu tutar.
6. Zıplayan topu tutar.

Amaç 15. Top zıplatma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Çift elle topu zıplatır.
2. Tek elle topu zıplatır.

Amaç 16. Top sürme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Belirlenen hedefe kadar çift elle top sürer.
2. Belirlenen hedefe kadar tek elle top sürer.

Amaç 17. Topa ayakla vurma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Duran topa ayağının ucu ile vurur.
2. Duran topa ayağının dışı ile vurur.
3. Duran topa ayağının içi ile vurur.

4. Hareketli topa ayağının ucu ile vurur.
5. Hareketli topa ayağının dışı ile vurur.
6. Hareketli topa ayağının içi ile vurur.
7. Topu belirlenen hedefe atar.

ÜNİTE V. ARAÇLA JİMNASTİK

Amaç 18. Minder hareketleri yapar.

Davranışlar

1. Minderde yuvarlanır.
2. Minderde yüzükoyun sürünür.
3. Minderde kalça üzerinde sürünür.
4. Minderde düz takla atar.
5. Minderde ters takla atar.
6. Minderde köprü duruşunda durur.
7. Minderde amut duruşunda durur.

Amaç 19. İple hareketler yapar.

Davranışlar

1. İpi önde sallar.
2. İpi yanda sallar.
3. İpi arkada sallar.
4. İpi önde çevirir.
5. İpi yanda çevirir.
6. İpi arkada çevirir.
7. Çift ayakla ip atlar.
8. Tek ayakla ip atlar.

Amaç 20. Çemberle hareketler yapar.

Davranışlar

1. Dik tutulan çemberin içinden geçer.
2. Tuttuğu çemberin içinden geçer.
3. Çemberle ip atlar.

4. emberi yuvarlar.
5. emberi kolunda çevirir.
6. emberi ayağında çevirir.
7. emberi belinde çevirir.

Amaç 21. Jimnastik sırasında denge geliştirici hareketler yapar.

Davranışlar

1. Jimnastik sırasında ileri yürür.
2. Jimnastik sırasında yüzükoyun ne sürünür.
3. Jimnastik sırasında yüzükoyun arkaya sürünür.
4. Jimnastik sırasında kalça üzerinde ne sürünür.
5. Jimnastik sırasında kalça üzerinde yana sürünür.
6. Jimnastik sırasında kalça üzerinde arkaya sürünür.
7. Jimnastik sırasında araç taşıyarak yürür.
8. Jimnastik sırasında sağa döner.
9. Jimnastik sırasında sola döner.
10. Jimnastik sırasında arkaya döner.

ÜNİTE VI. OYUN OYNUYORUM

Amaç 22. Taklidi hareketler yapar.

Davranışlar

1. Adı söylenen hayvanın hareketini taklit eder.
2. İnsan hareketini taklit eder.
3. Adı söylenen aracın hareketini taklit eder.

Amaç 23. Eğitsel oyunlar oynama becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyun düzenini alır.
3. Kurallarına uygun olarak oyunun hareketlerini yapar.

Amaç 24. Halk dansları oynama becerisi geliştirir.**Davranışlar**

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyun düzenini alır.
3. Oyunun ezgisine uygun figürleri yapar/oyunun sözlerine ve ezgisine uygun figürleri yapar.

Amaç 25. Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.**Davranışlar**

1. Oyunun kurallarına uymaya istekli olur.
2. Oyunun kurallarına uymayanları uyarır.
3. Oyun oynarken arkadaşlarıyla uyumlu olur.
4. Oyun ve yarışmalarda kazanan kişiyi/grubu alkışlar.

ÜNİTE VII. TAKIM SPORLARI**Amaç 26. Basketbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.****Davranışlar**

1. Top sürer.
2. Potaya top atar.
3. Potadan dönen topu tutar.
4. Arkadaşından gelen topu tutar.
5. Arkadaşına top atar.
6. Turnikeye girer.

Amaç 27. Voleybol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.**Davranışlar**

1. Parmakla paslaşır.
2. Manşetle paslaşır.
3. Parmaklarıyla topu filenin üzerinden geçirir.
4. Manşetle topu filenin üzerinden geçirir.
5. Elinin içiyle servis atar.
6. Elinin dışıyla servis atar.

Amaç 28. Futbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.**Davranışlar**

1. Ayakla paslaşır.
2. Top sürer.
3. Kaleye şut atar.
4. Gelen topa başıyla vurur.
5. Gelen topa diziyle vurur.
6. Gelen topu ayak tabanıyla yakalar.

Amaç 29. Sportif oyunlar oynama becerisi geliştirir.**Davranışlar**

1. Takım oyununa uygun giyinir.
2. Takım oyununa uygun oyun düzeni alır.
3. Takım oyununun kurallarına uygun hareketler yapar.

ÜNİTE VIII. SPOR ARAÇ GEREÇLERİ VE KULLANIMI**Amaç 30. Spor araç gereçlerini tanır.****Davranışlar**

1. Adı söylenen spor araç gerecini gösterir.
2. Gösterilen spor araç gerecinin adını söyler.

Amaç 31. Spor araç gereçlerinin kullanımına özen gösterir.**Davranışlar**

1. Yaptığı spor faaliyetine uygun araç gereci kullanır.
2. Spor araç gerecini kullandıktan sonra yerine koyar.

ÜNİTE IX. SPOR VE SAĞLIK BİLGİLERİ**Amaç 32. Spor yapmanın sağlık açısından önemini bilir.****Davranışlar**

1. Spor yapmanın bedenimizin gelişimine yardımcı olduğunu söyler.
2. Spor yapmanın ruh sağlığımız için yararlı olduğunu söyler.
3. Spor yapmanın kaslarımızı kuvvetlendirdiğini söyler.
4. Spor yapmanın vücuda enerji sağladığını söyler.

Amaç 33. Sağlığını korumaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Hava şartlarına uygun giyinir.
2. Beden eğitimi çalışmalarını bitiminde üzerini değiştirir.
3. Terliyken soğuk içecekler içmez.

2.1.6. Özel eğitim

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik olarak yapılan eğitim; “gerekli eğitimleri almış görevliler, oluşturulmuş öğretim şablonları var izlenen yol ile bireylerin engel derecelerine ve engellilik çeşitlerine göre oluşturulmuş çeşitli alanlarda verilen eğitim” olarak tanımlanmaktadır (Diken, 2005: 9)

Engel ve engelin özelliklerine uygun ortamlar ise özel eğitim gerektiren bireyin gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde desteklenmiş eğitimi içermektedir. Bu desteklemeler, araç-gereçleri, öğretim yöntemlerini, bireye sağlanan olanakları kapsar. “Örneğin, görme yetersizliği olan bireylerin eğitiminde yazı materyaller ya kabartma yazı olarak ya da büyük puntolu harflerle kullanılır; işitme yetersizliği olanların eğitiminde işitmeye yardımcı cihazlar kullanılır. Zihinsel yetersizliği olanların eğitiminde daha fazla yapılandırılmış ortamlara yer verilebilir” (Diken, 2005: 10).

2.1.6.1.Özel eğitimin amaçları

Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini, toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini, uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst

öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html, 24 Mayıs 2016'da erişildi).

2.1.6.2. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre;

1. Öğretmenler, kendilerine verilen sınıfın veya şubenin derslerini, programda belirtilen esaslara göre planlamak, okutmak, bunlarla ilgili uygulama ve deneyleri yapmak, ders dışında okulun eğitim-öğretim ve sosyal etkinliklerine katılmak ve bu konularda kanun, yönetmelik ve emirlerde belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.
2. Öğretmenler bu görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yürütürler:
 - Bireyselleştirilmiş eğitim programları, gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.
 - Bireyselleştirilmiş eğitim programlarını uygulamak ve değerlendirmek.
 - Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.
 - Okul ve kurumdaki aile eğitim çalışmalarına katılmak, sınıfındaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlamak ve yürütmek.
 - Öğrencilere destek eğitim hizmeti sağlanması ve eğitim performansları doğrultusunda başka bir okul veya kuruma yönlendirilmesinde, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ve BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapmak.
 - Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirler almak.
 - Öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim yapmak.

- Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okul ve kurumlarda alan öğretmenleri ile birlikte ders okutmak.

3. Öğretmenler ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen eğitim-öğretimle ilgili görevleri de yapar (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html, 24 Mayıs 2016'da erişildi).

2.2. İlgili Literatür

Karacan ve ve diğerleri (2003) yapmış oldukları bir çalışmada; kaynaştırma grubu ile eğitilebilir zihinsel engelli çocukların ritim eğitimi ve dans çalışmaları aracılığıyla beceri düzeylerinde meydana gelen değişimlerini incelemişlerdir. Çalışmaya toplam 35 çocuk katılmıştır (yaş ortalaması ± 9). Çalışmaya gönüllü olarak katılan çocuklar kaynaştırma grubu (27 kişi) ve eğitilebilir zihinsel engelli grup (8 kişi) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Çalışmalar, günde 1 saat ve haftada 1 gün olmak üzere toplam 12 hafta süresince devam etmiştir. Çocukların beceri düzeylerinde meydana gelen değişimlerin belirlenmesi amacıyla 5'li likert skalası kullanılmıştır. Bu skala da, çok iyi yapıyor, az yapıyor, yapıyor, yapamıyor ve hiç yapamıyor ifadeleri yer almaktadır. Denekler bu ölçeklere göre iki farklı gözetmen tarafından değerlendirilmişlerdir. Çalışma başlangıcında kaynaştırma grubu ile eğitilebilir zihinsel engelli grup arasında beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. 12 haftalık çalışma sonrasında her iki grubun ön-test son-test değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak bu tür rekreatif etkinliklere katılımın eğitilebilir zihinsel engelli bireylerin beceri düzeylerinde anlamlı düzeyde gelişmeler sağladığı gözlenmiştir. Bu tür etkinliklere katılım, engelli bireylerin birbirlerini model olarak gelişimlerine önemli katkı sağlayarak öz güvenlerini kazanmalarına, sosyalleşmelerine ve kendi akranları ile diğer engelli bireylerle olan ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesinde etkili olabileceği sonucuna varılmıştır.

Biçer ve Ve diğerleri (2004)'nın yapmış olduğu çalışmada güç ve kuvvet egzersizlerinin zihinsel engelli çocukların hareket beceri ve yeteneklerine etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya her biri için kişisel bilgi formları hazırlanmış 9 kız ve 17 erkek zihinsel engelli çocuk katılmıştır. Durarak uzun atlama, dikey sıçrama, el-pençe kuvveti, şınav, düz mekik, ters mekik ve otur-kalk test maddeleri bir ön test programı içinde uygulanmıştır. Sonra üç aylık bir egzersiz programı izlenerek aradaki farkı bulmak için son-test ölçümleri yapılmıştır. Çalışmalar

haftada 2 gün ve günde 2 saat süreyle uygulanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma da elde edilen bulgulara göre Elazığ da 3 aylık özel düzenlenmiş ve kontrolü yapılmış güç- kuvvet egzersizlerinin çocukların sportif yeteneklerini ve fiziksel performanslarını olumlu yönde geliştirdiği, onların fiziksel, sosyal ve ruhsal sağlık gelişimlerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

İlhan (2008)'ın yapmış olduğu bir çalışmada, düzenli olarak yapılan beden eğitimi ve spor etkinliklerinin eğitilebilir zihinsel engelli çocukların sosyalleşme düzeylerinde etkili olup olmadığını belirlenmiştir. Araştırmaya 8-11 yaşları arasında, özel eğitim alan toplam 16 eğitilebilir zihinsel engelli çocuk katılmıştır. Bunlardan 8'i uygulama, 8'i kontrol grubunu oluşturmuştur. Uygulama grubuna haftada 2 gün birer saat, içerik olarak; ısınma hareketleri, işlevsel egzersizler ve sportif oyunlar bölümlerinden oluşan özel beden eğitimi programı, 18 hafta boyunca uygulanmıştır. Kontrol grubuna hiçbir sportif aktivite yaptırılmamıştır. Araştırma "ön test – son test kontrol gruplu deneme modelinde" desenlenmiştir. Grupların sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak "American Association on Mental Deficiency" Adaptive Behavior Scala, (AAMD) uyumsal davranış skalasının gelişimsel özellikler alt başlıklarından biri olan "Sosyalleşme" alanındaki maddeler kullanılmıştır. Veri toplama aracı; 18 haftalık program öncesinde ve sonrasında çocukların annelerine uygulanmıştır. Uygulama grubunda sosyalleşme alt başlıklarında gelişim gösterilen alanlar sırasıyla; grup faaliyetlerine katılma, başkalarıyla etkileşim ve paylaşımcılık olarak bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin doğal ortamı içinde bulunan tüm bireyleri farklı şekillerde etkilemekte ve tüm gelişim boyutlarını desteklemektedir. Bu çalışma sonucunda, eğitimin vazgeçilmez unsuru olan beden eğitimi ve sporun eğitilebilir zihinsel engelli çocukların sosyalleşmeleri yolunda etkin bir unsur olduğu belirlenmiştir.

İlhan (2009)'ın yapmış olduğu diğer bir çalışmanın amacı, zihinsel engelli çocuğa sahip olan anne-babaların çocuklarının özel eğitim sürecinde, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin, sosyal, psikolojik, fiziksel, zihinsel ve hareket gelişimlerine etkisine yönelik bilinç düzeylerini belirlemektir. Bu çalışmada veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve geçerlilik-güvenirliği önceden test edilmiştir. Veri toplama aracı Ankara ilinin Çankaya, Etimesgut (Eryaman), Keçiören, Sincan, Yenimahalle ilçelerinde özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde özel eğitim alan zihinsel engelli çocukların anne-babalarına uygulanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak 54 anne, 27 baba katılmıştır. Araştırmada anne-babaların çocuklarının özel eğitime başlamasında doktor tavsiyesinin birinci derecede yer aldığı görülmüştür. Anne-babalar, beden eğitimi ve sporun çocuklarının tüm gelişim yönlerine etkisi konusunda genellikle olumlu görüş belirtmişlerdir. Anne-babalar, çocuklarının özel eğitim

sürecinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin olması konusunda olumlu görüş belirtirken, en çok yapılması istenen spor branşı yüzme olduğu tespit edilmiştir. Anne-babalara, eğitim ve rehberlik hizmetleri sunan kamu ve gönüllü kuruluşlar anne-babaların duygusal sorunları, engelli çocuklarına karşı tutumları, öz bakım becerilerinin eğitimleri yanında, çocuklarının oyun ihtiyaçları, sportif etkinliklerin gelişim süreçlerine faydaları gibi konulara eğitim programları içinde daha çok yer vermeleri konusu, bu çalışma da öneri olarak sunulmuştur.

Demirci ve diğerleri (2014)'nin yapmış olduğu bir çalışmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin görüşüne göre, programdaki kazanımların açık ve anlaşılır olduğu, engellilerde beden eğitimi ve spor konu alanını kapsadığı belirlenmiştir. Ancak, engelli çocukların ihtiyaçlarını karşılamadığı, topluma uyumunu kolaylaştırmadığı, engelli öğrencilerin engelleri ve yetenekleri doğrultusunda hazırlanmadığı gözlenmiştir. Sonuç olarak; beden eğitimi ve spor programındaki kazanımların engelli öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştırmadığı, öğrencilerin engelleri doğrultusunda hazırlanmadığı, öğrencilerin engelleri ve yeteneklerini göz önünde bulundurmadığı sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda, öğrenciler bireysel yeteneklerine göre spor branşlarını belirlemediği, beden eğitimi ve spor dersinin engelli öğrencilerin engel ve yetenek gruplarına göre işlenmediği, öğrenciler için uygun eğitimsel uygulamaları içermediği, öğrencilerin motorsal becerilerini geliştirmediği belirlenmiştir. Yaşanan en önemli sorunlardan birinin de öğretmenlere okullarında kaynaştırma öğrencisi gelmeden önce kaynaştırma eğitiminin verilmediği, engelli öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde problem yaşadığı, fiziki koşulların yeterli olmadığı, beden eğitimi ve spor derslerinde zorlandıkları ve kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla engelinin olması beden eğitimi ve spor ders uygulamalarını olumsuz etkilediği görülmüştür. Dolayısıyla, engellilerde beden eğitimi ve spor dersi programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunların öğrencilerde ciddi problemlere yol açtığı belirlenirken, bu problemlerin

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde mevcut durum tespitine yönelik betimsel model kullanılmıştır. Araştırmanın verileri odak gurup görüşmesi, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışmada, araştırmaya gönüllü olarak katılan 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Zonguldak ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve uygulama okullarının 1-8. sınıflarında görev yapan zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ve öğrenci velileri yer almıştır. Her velinin eğitim uygulama okuluna veya özel eğitim sınıfına giden bir çocuğu vardır. Araştırmacı tarafından hazırlanan ve gerçekleştirilen odak gurup görüşmelerine 5 (%100) kadın öğretmen, 8 (%100) kadın öğrenci velisi katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplamak için veli ve öğretmen odak grup görüşmeleri ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından, öğretmen ve öğrenci velileri ile ayrı ayrı odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde alanında uzman iki kişi tarafından, önceden hazırlanmış açık uçlu sorular kullanılmıştır. Görüşmelerde katılımcıların izni ile ses kayıt cihazı ve video kayıtları kullanılarak veriler kaydedilmiştir. Ses-video kaydı kullanılarak elde edilen veriler birden fazla araştırmacı tarafından işlenilmiş ve bilgisayar ortamında düz yazı haline getirilmiştir.

Görüşme, önceden belirlenmiş ve ciddi bir hedefe yönelik yapılan, karşındakine soru sorma yöntemiyle yanıtlar alan etkileşime dayalı bir iletişim sürecidir. Tanımda geçen belirtilen süreç, bu karşılıklı yapılacak iletişimin süregelen ve dinamik yapısını ifade eder. Bu dinamik yapı, karşılıklı bir etkileşime dayalı bir bağ kurmayı gerektirir. Görüşme sürecinin planlı ve amaçlı olması özelliği ise görüşme tekniğini, bir sohbet olmaktan farklı kılar ve onu hedeflere yönelik planlanmış bir veri toplama çabası yapar. Görüşmede kullanılan soru ve cevap yöntemi de veri toplarken bir ilişkiyi kurma ve veriye ulaşma yolu olarak nitelendirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 119).

Doküman-belge incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman-belge incelemesi, hemen her araştırma için kaçınılmaz olan bir veri toplama tekniğidir (Metin, 2016: 25).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için nitel boyutta elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Betimsel analiz yönteminde, toplanan verilerin, araştırma problemine ilişkin olarak neleri söylediği ya da hangi sonuçları ortaya koyduğu ön plana çıkmaktadır. İçerik analizi yönteminde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabii tutulur ve betimsel yaklaşımda fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, daha sonrada ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmiş ve buna göre veriyi açıklayan temalar saptanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999:158-162)

3.4.1. Verilerin kodlanması

Nitel verilen çözümlenmesinde, alanında uzman iki kişi tarafından hazırlanan sorulara verilen yanıtlar değerlendirilmek üzere, görüşme yapılan zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri (K, L, M şeklinde), öğrenci velileri (A, B, C şeklinde) alfabetik harflerle kodlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler önce kavramsallaştırılmış, daha sonrada ortaya çıkan kavramlara göre kodlamalar yapılmıştır.

3.4.2. Temaların bulunması

Verilerin kodlanması sırasında, araştırmacı tarafından sorunların ana başlıkları belirlenmiştir. Kodlamalar araştırmacı tarafından düz yazı halinde görüşmelere uygun olarak yazılmıştır. Daha sonra araştırma problemine uygun olarak ana temalar çerçevesinde temalar anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde alanında uzman iki kişi tarafından tablo haline getirilerek sınıflandırılmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada geçerlik çalışması için aşağıdaki maddeler uygulanmıştır.

1. Araştırmada elde edilen bulgular hem ses kayıt cihazı hem de video kayıt

cihazı ile kaydedilirken bir yandan da alınan kısa notlarla denetlenmiştir.

2. Araştırma bulguları görüşme yapılan ortam dikkate alınarak tanımlanmıştır.
3. Bulguların yapılan araştırma ile tutarlı olmasına dikkat edilmiştir.
4. Elde edilen bulgular oluşturulan kuramsal çerçeve ile uyumlu hale getirilmiştir.

Bu araştırma da dış güvenilirliğin sağlanması maddeler uygulanmıştır.

1. Araştırmacı, çalışmanın yöntemlerini açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır.
2. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde kullanılan kuramsal çerçeve ve varsayımlar açık olarak belirtilmiştir.
3. Ham veriler uygun bir biçimde saklanmıştır.
4. Sonuçlar ortaya konulan verilerle açık bir biçimde ilişkilendirilmiştir.
5. Veri kaynağı olan kişiler isim belirtilmeden harfler kullanılarak (K, L, M gibi) açık bir şekilde verilmiştir.
6. Katılımcılarla yüz yüze görüşme süreci gerçekleştirilmiş, gerekli durumlarda, araştırmanın kapsamı ile ilgili yönlendirmeler yapılmıştır.

İç güvenilirliğe ilişkin olarak;

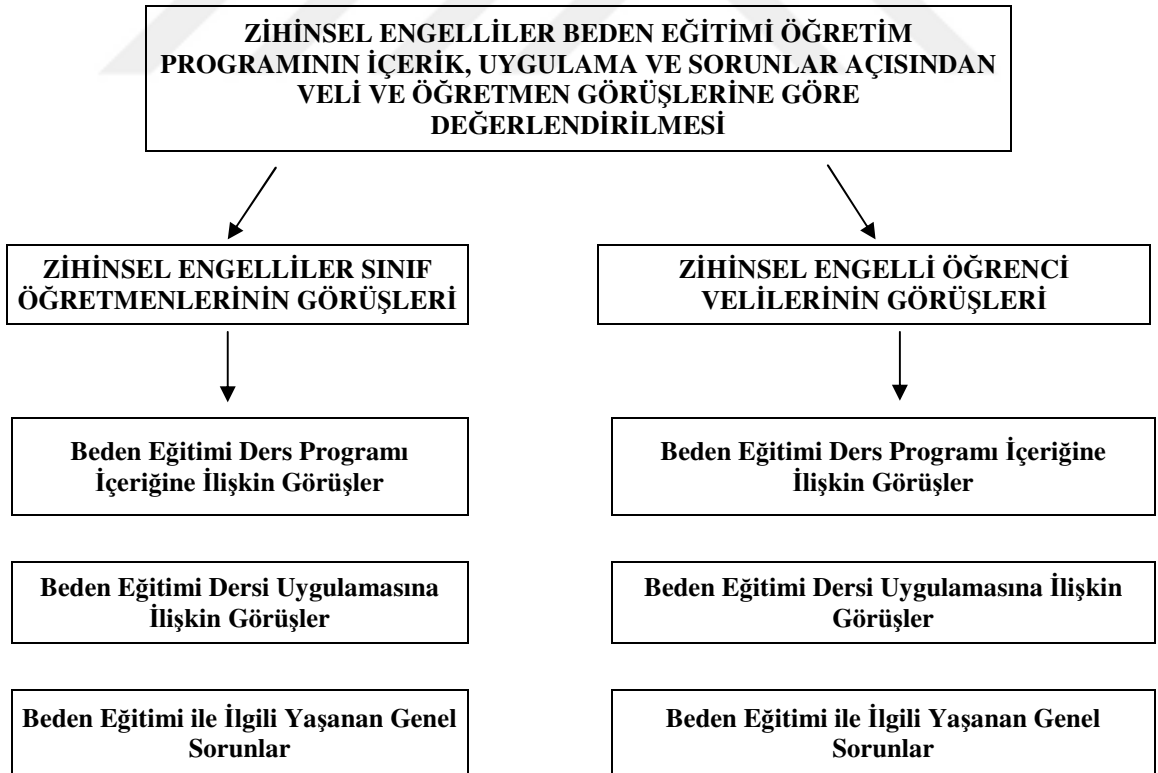
1. Araştırmacı, süreçteki konumunu açık bir şekilde tanımlamıştır.
2. Veriler araştırma sorularının gerektirdiği bir biçimde ayrıntılı ve amaca uygun toplanmıştır.
3. Görüşme sonucunda elde edilen verilerden doğrudan alıntılar yapılarak betimlemeye gidilmiştir.
4. Verilerin analizinde ön yargı ve yanlış anlamaların önüne geçilmiş veriler tekrar gözden geçirilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. Verilerin Sunumu, Yorumlar ve Tartışma

4.1. Verilerin Sunumu

Bu bölümde, araştırmanın odak grup görüşme tekniği ile elde edilen bilgiler verilmiştir. Daha sonra Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ve zihinsel engelli öğrenci velilerinin beden eğitimi öğretim programı ile ilgili görüşleri üç ana tema altında sunulmuştur.

Şekil 4.1. Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programının Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen ve veli görüşleri, belirtilen ana temalar ve bu ana temaların içinde yer alan soruların cevapları ile beraber sırasıyla sunulmuştur.

4.1.1. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin görüşleri

1. Ana tema: beden eğitimi ders programı içeriğine ilişkin görüşler

Beden eğitimi ders program içeriğine ilişkin olarak, sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorulara karşılık gelen temalar ve kodlar aşağıdaki Tablo 4.1’de belirtilmiştir.

Tablo 4.1. Beden Eğitimi Ders Programı İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
1a. Beden eğitimi dersi program içeriğinin yeterliliği ile ilgili görüşler	Yeterli değil	S
	Ulaşamayacak kazanımlar var	S, L
	Oyun öğretimleri yok	N
	Kazanımlarda alt basamaklar yok	M
	Genel spor branşları var	N
	Amaçların uyarlanması zor	K
1b. İçerikte yer alan ünitelerin / konuların işlenebilirliği	Birebir işlenemez	K, L, M, N, S
	Kişiden kişiye değişir	N
	Öğrencilerin grup kuramaları	M
	Öğrencilerin sıkılmaları, dikkatlerinin dağılması	S
1c. Program içeriğinin yol gösterici olup olmaması	Programın tek yol gösterici	N
	İpucu verir	M
	Uygun olanlar içerikten alınır	S
1d. Beden eğitimi derslerinin var olan programa göre düzenlenip düzenlenmemesi	Programa göre düzenleniyor	K, L, M, N, S
	Uygularken değiştiriliyor	K, L, M, N, S
	İçerik çok önemli değil	K
	Günlük planın anlamı yok, uygulanan ders yazılmalı	M
	Ücretli öğretmenler programı bilmiyor	L
1e. Programda yer alan etkinlikler/uygulamalar/oyunlar v.b yeterliliği ve yol göstericiliği	Yeterli değil	K, L, M, N, S
	Oyunlar çok az	K, L, M, N, S
	MEB özel eğitim alanında yetersiz	M
	Beden eğitimi için yol gösterici kitaplar yok	M

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri beden eğitimi dersi program içeriği yeterliliğine ilişkin olarak, “zihinsel engelliler okullarında uygulanan beden eğitimi ders

programının içerik bazında yeterli olmadığı” görüşlerini belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini;

S sınıf öğretmeni; *“Değil, gereksiz şeyler bile oluyor mesela, içerik derken çocuğun durumu belli, rahatsızlıkları belli, ütopyik maddeler bile var. Onları eliyoruz, mantıklı olanları yapılabilecek olanları koyuyoruz”* (1a), N sınıf öğretmeni; *Amaçlarımız arasında oyun öğretimleri yok, çok kısıtlı kalıyoruz o yüzden sadece basketbol oynar, futbol oynar ya da bir başka oyun. Sadece adıyla, dört ana oyun. Onun yerine küçük küçük, bizim çocuklarımız için, hem dikkat geliştirici oyunlar var, beden eğitimi derslerinde de bu oynanabilir. İllaki bedensel olarak bir şey oynatması gerekmiyor. Mesela sınıfın dışına çıkıp bir şeyi saklamak, bununda alt amaçlar olarak beden eğitimi dersine alınabileceğini düşünüyorum. Sadece oyun değil de yakan toplar bizim küçüklüğümüzde de oynadığımız. Çok eğlenceli çocuklarla orda hem dostça oyun oynanabilir ve onlarda davranışlar kazanabilir, böyle çok moda mod yani.”* (1a), K sınıf öğretmeni; *“Bence de ama amaçlardan çok çocuklara uyarlamak zor”* (1a), M sınıf öğretmeni; *“Mesela duruşlar var, sağa sola dönüşler var, çocuklar onları yaparken sıkılıyorlar. Çocuk sağını solunu bilmeden onları öğretemiyoruz. Yani alt kavramı öğretmeden üst kavrama geçemiyoruz. Bu hava da kalan bir amaç. Isınma hareketleri; çocuk mesela ayaklarından sakat oluyor yere çömel-kalkma hareketini yapamıyor mesela. Hani ısınmayla başla, sağdan sola dön, üçlü sıra ol, ikili sıra ol, beden derslerinde bize de öğretirler ya aynı amaçlar bizde de var. Bazıları havada kalıyor.”* (1a), L sınıf öğretmeni; *“Karşıdaki öğrenci normalmiş gibi sanki zihinsel ve bedensel engelli değilmiş gibi”* (1a) şeklinde ifade etmişlerdir.

Beden eğitimi ders içeriğinde yer alan ünite / konuların işlenebilirliğine ilişkin, “içerikte yer alan konuların birebir işlenemediği” belirtilmiştir. Bu görüş;

K, L, M, N ve S öğretmenleri; *“Birebir işlenemiyor.”* (1b), M sınıf öğretmeni; *“Değer verirse oldukça düşük. Mesela bazı çocuklarda, hafif olan benim öğrencim en çok futbol oynamak istiyor.”*

Hani o, voleybol, basketbol değil, hayatında sadece futbolu görüyor çocuk. Türk erkeklerinde olduğu gibi. Son ikinci döneme baktığımız çocuklara, öğretmenim futbol oynayalım diyorlar. Tek şey futbol.” (1b), N sınıf öğretmeni; “ a kişisine göre %100 ama b kişisine göre %10 bile değil.” (1b), M sınıf öğretmeni;” Gurup kuramıyorlar oyunu siz kuruyorsunuz, mesela beden dersinde ne yapacaksınız, karşılıklı top at ya da hanı karşılıklı yapın bu hareket dediğiniz zaman yapamıyorlar. İlla biz birebir çocukla yapacağız.” (1b), S sınıf öğretmeni;” Ya da sıkılıyorlar hemen kaçıyorlar, dikkatleri dağılıyor.” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Beden eğitimi ders program içeriğinin zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerine eğitim öğretim süreci boyunca yol göstericiliği hususunda, “tek yol gösterici kaynak olduğu fakat öğretmenlerin içeriği kendi durumlarına göre değiştirebildiği görüşü” ortaya çıkmaktadır. Bu görüşlerini;

N sınıf öğretmeni;”Tabi tek yol göstericimiz, başka bir şey yok yani.” (1c), M sınıf öğretmeni; “ipucu veriyor diyelim. Yol gösteriyor ama içeriği biz ayarlıyoruz derslerde.” (1c), S sınıf öğretmeni; “İçerikteki maddelerden uygun olanları alıyoruz, uygularken değiştiriyoruz.” (1c) şeklinde beyan etmişlerdir.

Beden eğitimi derslerinin var olan programa göre düzenlenmesi konusunda zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri, “programa göre düzenlendiği fakat uygularken değiştirdiklerini, günlük planın bir anlamı olmadığını” belirtmişlerdir. Bu düşüncelerini;

N sınıf öğretmeni;”Tabi ki buna mecburuz zaten, mesela amaç yok, normalde amacımız temel duruşlar rahat hazır ol. Ama ben onları yarım saat ya da 15 dakikada yaptırdıktan sonra çocuklara göre bir plan program çiziyorum şu oyun oynatacağım diye o oyunu oynattıyorum. İki saat üst üste beden dersimiz oluyor. Bir buçuk satını bu oyunlarla geçiriyoruz. Asıl amaç için 20-30 dakika olabiliyor. Çünkü çocukların zaten dikkat süreleri çok kısa ve dediğimiz gibi bireysel farklılıklar olduğu için her biriyle ayrı ayrı ilgilenmek gerekiyor. O

amaçlar biraz uç kalıyor çocuğun dikkatini çekmiyor. Onun için rahat hazır ol önemli değil. Balonla topla oynaması çokta daha önemli oluyor.” (1d), K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri; *“Var olan programa göre düzenliyoruz uygularken değiştiriyoruz.”* (1d), K sınıf öğretmeni; *“kâğıt üzerinde olanlar önemsiz bizde. Uygulama çok farklı oluyor. Orda yazdığın bir cümleyi sen o kadar ayrıntılı farklı şekilde anlatmak zorundasın ki çocuğa orda uyguladığını yazmak zorunda kalsan yazılmaz. Şöyle bir kalıp var; plana uysun da içerik ne olursa olsun içerik çok önemli değil.”* (1d), L sınıf öğretmeni; *“O gün çocuk kapalı olabiliyor hiç cevap vermiyor mesela.”* (1d), M sınıf öğretmeni; *“Günlük planın hiçbir anlamı yok ben onu öğrendim şu yapılacak çok saçma. İşlediğimi yazsak daha iyi olur. Bizden hayali şeyler yazmamızı bekliyorlar yani çocuk şöyle davrandı, ben şöyle yaptım. O şöyle cevap verdi.”* (1d), L sınıf öğretmeni; *“Çoğu okullarda özel sınıflarında ücretli öğretmenler var onlar bilmiyor. Kadrolular zaten biliyor. Denetimlerde istiyorlar. İdarede bilmiyor.”* (1d) şeklinde belirtmişlerdir.

Programda yer alan etkinlik/uygulama/oyunların yeterliliği ve yol göstericiliği konusunda, “oyun, uygulama olarak yetersiz olduğu” görüşü çıkmaktadır. Bu görüşlerini;

K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri;” Programda yer alan etkinlikler, oyunlar yeterli değil, oyunlar çok az.” (1e), M sınıf öğretmeni; *” Yani mesela yol gösterici adına bir oyun kitabı ayarlanabilir. MEB diğer dersler için yine bazı yetersizlikleri de kalsa ki özel eğitim alanında hep yetersiz. Beden eğitimi dersi içinde basit oyun ve kuralları bulunduğu bir kitap yol gösterici olması adına. Ama biz şahsen gidip kendimiz alıyoruz. Bir de araç gerecimi yok en başta. Beden eğitimi dersimiz var ama sadece salonumuz var ya da bahçemiz var.”* (1e) şeklinde ifade etmişlerdir.

2. Ana tema: beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin görüşler

Beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin olarak, sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorulara karşılık gelen kodlar ve temalar aşağıdaki Tablo 4.2’de belirtilmiştir.

Tablo 4-2. Beden Eğitimi Dersi Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
2a. Derslerde yer verilen etkinlik/uygulamalar	Öğrenciye göre değişir	N
	Sürekli öğretmen kontrolünde uygulama yapılır	N
	Beden eğitimi sosyalleşme aracı olarak görülür	N
2b. Öğrencilerin etkinliklere/oyunlara katılımları	Kendi arkadaşları ile oynamazlar	K, M
	Taklit becerileri zayıf	K
	Evcilik, ipele oynama, toprakla oynama	K
	Rekabet içeren oyunları severler	S
2c. Engel düzeyine göre uyarılama yapılabilmesi	Derse katılmayan öğrenciler oyunları bozarlar	L, M
	Orta, ağır ve hafif derecelilere göre tek program	
	Ağır düzeydekilere programda yer verilmiyor	K, L, M, N, S
	Aynı amacın tüm öğrencilere uygun olmaması	N
2d. Davranış problemleri ve güvenlik sorunlarının yaşanıp yaşanmaması	Derse katılma isteksizliği	N
	Çekingen olmaları	N
	Aynı sınıfta çok fazla zihinsel engel farklılığı	N
	Uygun fiziksel alan yok	N, M, L, K
	Bedensel engelliler için okul alanı yetersiz	K
	Okuldan kaçma olayları var	N
2e. Araç- gereç ve materyal yeterliliği	Hemşirelerin okullarda olmaması	N, L
	Araç- gereç materyal yetersiz	M
	Beden eğitimine uygun kıyafetleri yok	M
	Giyinme, soyunma, yıkanma gibi alanlar yok	M
	Amaçlara uygun alanlar yok	N, L, M

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri beden eğitimi dersi uygulamasında yer verilen etkinlik / uygulamalar ve yapılma sıklıkları hakkında, “öğrencilerin sevdikleri oyunların oynatıldığı, zorla bir şey yaptıramadıkları ve sosyalleşmelerini sağladıkları” görüşü ortaya çıkmaktadır. Bu düşüncesini;

N sınıf öğretmeni;” *çocuktan çocuğa göre değişiyor, daha çok bireysel oluyorlar, bos kaldıklarınızda kıyıya geçip toprak falan kazıyor. Öğretmen onlara sürekli bir araya getirip yönergeleriyle dersi sürdürebiliyor ya da oyun oynatabiliyor. Ki dersin içeriği dediğiniz yine çok basit kurallı oyunlarla geçiyor. Top yakalama top atma gibi.*

Eminim bütün özel eğitimciler aynı görüştedir, beden eğitimi dersini de sosyalleşme aracı olarak görüyoruz, çocuklar birbirleri ile iletişime geçsin diye zaten bu oyun üzerine duruyorum bende. Çocukların birbirleriyle iletişim halinde olmalı diğer etkinlik olarak sosyal etkinlik zaten geziler düzenleniyor yürüyen merdiven kullanma becerisi vs bu tarz toplumsal uyum becerileri de gezilerde çıkıyor aradan.” (2a) şeklinde dile getirmiştir.

Öğrencilerin derste katıldığı etkinlikler ve oyunlar ile ilgili olarak, “grup oyunlarına kapalı olduklarını, rekabet içeren oyunları sevdiklerini, normal çocuklarla ve öğretmenleri ile beraber oynamak istedikleri” sonucu çıkmaktadır. Bu düşüncelerini;

K sınıf öğretmeni;” Beden eğitimi derslerinde bizimle beraber top oynamak istiyorlar. Kendileri birebir oynamak istemiyorlar, yakar top, orta sıçan onamayı seviyorlar. Ama bunlarda hep örnek olmak gerekiyor taklit becerileri zayıf olduğu için, vuramıyorlar ama en azından oynarken çok mutlu oluyorlar. Mesela bizim üstümüzde normal ilköğretim var onlarla beraberde oynuyorlar bazen oynatıyoruz yanlarında mutlu oluyorlar, etkileşime geçmiş oluyorlar. En büyük problemleri bıraktığımızda birlikte oyun oynayamama, mesela bir kaç öğrencimiz var sadece onları da boş bıraktığımızda bir araya gelip evcilik tarzı şeyler oynuyorlar. Ama onlarda etkileşime açık çocuklar. Mesela bir yere çömeliyorlar işte topraktan bir şey yapıyorlarmış gibi, ip gibi bir şey buluyorlar işte.” (2b), S sınıf öğretmeni;” Bir de rekabet içeren oyunlarla ilgili oyunları da seviyorlar, öyle şeyleri kurup o çocuklarla yapabilirse “aa yaptım, yapacağım” o heyecanı yaşıyorlar. Zevk alıyorlar yani.” (2b),M sınıf öğretmeni;” Bir de normal çocuklarla beraber, mesela bazı çocuklarımız dışarı açıklarsa mahalle ortamında ya da guruplar içerisine alınmışlarsa o çocuklar daha çok oyunlara ya da birlikte olmaya açıklar ama böyle bir çekingen hiç guruplara girmeyen çocuklarsa onlar hemen köşeye çekilip oturuyorlar. Ya da oyunları bozuyorlar.” (2b), L sınıf öğretmeni;” Ya da oyunları bozuyorlar, tam tersi, aksi olanlar.” (2b) şeklinde belirtmişlerdir.

Sınıflarda öğretmenlerin engel düzeyine göre yaptığı uyarılama, ya da programda engel düzeyine göre uyarılama konusunda, “ programda orta ve hafif düzeyde engellilere göre bir düzenlemenin olduğu, ağır düzeydekilere göre olmadığı” görüşü ortaya çıkmaktadır. Bu düşüncelerini;

N sınıf öğretmeni;” *programda orta ağırlara göre bir program var hafiflere göre bir program var ayırmış aslında. Yani biz ağır diyoruz ama bu ağrın içinde çeşitli çocuklar oluyor hiperaktif çocukla mesela down sendromlu çocuklar(ki genelde down sendromlular kilolu oluyorlar) onları yan yana getirince aynı amaç kesinlikle aynı anda gitmiyor. Her çocuğa farklı amaç almak gerekiyor. Beden eğitimi dersinde bile her çocukla bireysel çalışılması gerekiyor. Ayı ayrı oluyor yani.*” (2c), K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri;” *programda ağırlara yer ayrılmamıştır.*” (2c) şeklinde dile getirmişlerdir.

Derslerde yaşanan davranış problemleri ve güvenlik sorunları hususunda,” derse katılmak istememe, oyun bozma, çekingenlik gibi davranış sorunlarının olduğu, okul fiziki şartlarından doğan güvenlik sorunlarının yaşandığı “ ortaya çıkmaktadır. Bu görüşlerini;

N sınıf öğretmeni;” *Ben oynamayacağım yapmak istemiyorum diyorlar kimileri çok çekingen oluyor. Çeşitlilik olması gerekiyor. Yani çocuğu illaki bugün bu topla oynayacağız, hadi ben atacağım sen tutacaksın. Buna mecbursun. Yok, zaten çocuklar birbirlerinden farklılar. Bu dediğim down sendromlu olsun dikkat eksikliği hepsi çok uç farklı farklılar, hareketlilik anlamında da. Kimisi topun peşinde 5 saat koşturabilirken kimisi adım atmaktan çekiniyor, yoruluyor, ağır oluyor hareket olarak. Yani çeşitliliğinde olması gerekiyor. Onunda tabii ki maddi imkânla alakası var.*” (2d), K sınıf öğretmeni;” *Özellikle down sendromlular bilmiyorum sizde de öylemi topluluğa mesela şuraya ortaya çıkıp bir şeyler yaparken utanıyorlar.*” (2d), M sınıf öğretmeni;” *yapmak istemiyorlar isteksiz oluyorlar. Artı çocuklar terliyorlar mesela. Sınıflarımız normal tahta sıra yani normal sınıf formatında. Milli*

eğitimin formatı o.Yani özel eğitim sınıfı için değil. Alan yok sürekli akıyor okulun spor salonu. Sınıf var sınıf oyunu oynasalar aynı.” (2d), S sınıf öğretmeni;” Israrla oynamak istemiyor ya da dedikleri gibi oyun bozma.” (2d), L sınıf öğretmeni;” Katılıyorum, kesinlikle tüm söylediklerine katılıyorum.” (2d), K sınıf öğretmeni;” Özel eğitim için uyarlanmış hiç bir şey yok. Bedensel engelliler için dışarı çıkardığımızda da güvenlik açısından tehlikeli.” (2d), N sınıf öğretmeni;” Çocuktan çocuğa değişiyor hocam. Çünkü kimi çocuklar kaçmaya meyilli oluyor onu sürekli kollayıp yakınınızda hemen bir tutma mesafenizde olması gerekiyor. ama kimi çocuklar için hiçbir sıkıntı olmuyor. Kaçma olaylarında polisi arayıp peşinden koşuyoruz, başıma çok geldi. Eğitim uygulama okullarında hemşirelerimiz oluyordu. Sürekli ilk yardım, çocukların kullandığı ilaçlar vs. onlar takip ediyorlar. O tarz şeylerde bize gerek kalmıyordu ama burada öyle bir şey yok kendimiz yapıyoruz.” (2d), L sınıf öğretmeni;” Bizde vardı önceden ama şimdi yok. Biz kendimiz yapıyoruz. Arabalar hazır bekliyor hemen götürüyoruz polikliniğe.” (2d), K sınıf öğretmeni;” Düştüğünde mesela bizim bir salonumuz yok bahçeye çıkardığımızda da yer beton.” (2d) şeklinde dile getirmişlerdir.

Beden eğitimi derslerinde araç-gereç ve materyal ile alakalı,”zihinsel engelliler okullarında ve sınıflarının çoğunda araç-gereç materyal sıkıntısı oldukça fazla yaşandığı” görülmektedir. Bu görüşlerini;

M sınıf öğretmeni;” Araç gereç materyal sıkıntımız var. Artı çocuklar terliyorlar mesela. Eşofman olayımız yok, bazen velilerimiz durumları olmadığı için kıyafet problemi bile yaşıyoruz. Diyoruz ki tek tip eşofmanımız olsun. Veli ona da uymuyor bazen. Artı çocuklar terliyor, hadi duş alsa, imkân yok zaten o çok uç bir istek üstünü değiştirmek giyinme soyunma problemimiz başlıyor, odamız yok. Bir de çocuk bunu yapabilme şeyi var, alt davranış olarak bakalım giyinme soyunma becerisini biliyor mu?” (2e), N sınıf öğretmeni;” en basiti mesela orta ağır öğrencilerinin toplumsal uyum derslerinde en az 50-60

tane amaç vardır mutfaftaki beceriye yönelik, ben belki az bile söylemiş olabilirim. Ama bizim bir mutfağımız var mı? Yok. En basit, hani sınıf içerisinde kolay yapılabilen o kadar.” (2e), M sınıf öğretmeni;” bırakın mutfağı en basiti lavabomuz yok. Beden dersimiz bitti el yıkanacak lavabomuz yok okulun spor salonu var ama özel eğitim çocuğuna uygun değiller. Alan yok sürekli akıyor okulun spor salonu. Sınıf var sınıf oyunu oynasalar aynı.” (2e), L sınıf öğretmeni;” Alan olmadığı için sınıflardayız. Sınıflarda da nereye kadar.” (2e) şeklinde dile getirmişlerdir.

3. Ana tema: beden eğitimi ile ilgili yaşanan genel sorunlar

Beden eğitimi ile ilgili yaşanan genel sorunlarda, sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorulara karşılık gelen kodlar ve temalar aşağıdaki Tablo 4.3’de belirtilmiştir.

Tablo 4.3. Beden Eğitimi İle İlgili Genel Sorunlar

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
3a. Zihinsel engelliler beden eğitimi dersine ilişkin bilgi düzeyi ve kaynağı	Dışarıdan temin edilen yardımcı kaynaklar	M
	Programa uygun yapılması	K, L, M, N, S
3b. Beden eğitimi ile ilgili eğitim alınıp alınmaması	Lisans eğitimleri	L, M
	Lisans eğitiminde alınan oyun eğitimi yetersiz Beden eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim (seminer, kurs) yok	K, N, S K, L, M, N, S
3c. Alınan eğitimin yeterliliği	Alınan eğitimin eksik ve yetersiz	K, L, M, N, S
3d. Program ve dersle ilgili yaşanan sorunlar	Kaynak eksikliği	N
	Araç- gereç, alan yok	M
	Öğrencilerin sınıflara mahkum kalmaları	L
3e. Diğer öğretmenlerle (aynı branş ya da beden eğitimi) bilgi ve tecrübe paylaşımı yapıp yapılmaması	Sıklıkla bilgi alışverişi yapılması	K, L, M, N, S
	Beden eğitimi öğretmenleri ile beraber tecrübe paylaşımı yapılması	N
	Dışarıdan derslerin izlenmesi	N
	Normal öğrencilerin zihinsel engelli öğrencilere model olmaları	M

Tablo 4.3. (devamı) Beden Eğitimi ile İlgili Genel Sorunlar

3f. Okul (idari yönetim), öğretmen ve veli ilişkilerinin durumu	Özel eğitim sınıfı olarak idare ile problem yaşanmaması	M
	Normal okullardaki idarecilerin, özel eğitimin, kendi bünyelerinde olmasını istememeleri	M
	Okul yönetiminin kendi yakınlarında özel eğitime muhtaç biri var ise özel eğitimi istemeleri	M
	Duyarlı olmaları	K
	İkinci planda olunması	N
	Müdürlerin farkındalıklarının artırılması	N
	Müfettişlerin özel eğitim ile ilgili bilgilerinin olmaması(BEP-BÖP)	M
	Ailelerin okuma yazma bilmemeleri	M
	Ailelerin uygulama ve gelişme ile ilgilenmemeleri	M
	Ailelerin öğretmenlerin elinde sihirli değnek var olduğunu sanmaları	M
	Velilerde gelecek kaygısının olması	M
	Öğretmenleri bakıcı olarak görmeleri	M, L
	Velilerin rahatlamak istemeleri	M, K
	Velilerin ilgisizliği	K, L, M, N
	Babaların ilgisizliği	M, L
3g. Veliler ile görüş alışverişi yapıp yapılmaması	Veli görüşme saatinin olması	N
	Eğitim uygulama okulunda velilerle sık sık görüşmeler yapılması	L
	Velilerin görüşmelere gelmemeleri	N
3h. Velilerle etkinlikler/çalışmalar yapıp yapılmaması	Toplantı denildiğinde katılımın olmaması	N, K
	Velilerin eğlenceleri sevmesi	K
	Aile seminerlerinin yapılması	K
	Velilerin her kötü durumda öğretmeni suçlamaları	L
3i. Velilerin, beden eğitimi dersleri ve fiziksel aktiviteler hakkında görüşlerinin alınıp alınmaması	Akademik anlamda gelişmelerinin istenmesi	K
	Beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin kendilerini dinlendirdiğinin bilinmesi	K
	Çocuklarına faydasının olmadığını düşünülmesi	N
	Okuma yazma öğretmelerinin istenmesi	N, M
	Bazı velilerin beden eğitiminin faydalı olduğunun farkında olması	N

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi dersine ilişkin olarak bilgi düzeyi ve kaynağına ilişkin, "zihinsel engelliler ders programını ve çeşitli kitapları kaynak aldıklarını" ifade etmişlerdir. Bu konu hakkındaki görüşlerini;

M sınıf öğretmeni; " hafif ya da orta düzeyde çocukların kitapları var, o kitaplarda müfredata uygun amaçlar var, o amaçlar doğrultusunda seçiyoruz. Tabi çocukların performansını alıyoruz önce, o performansa göre hangilerini yapabilir ya da okulun spor odası, imkânları doğrultusunda seçerek ona göre amaçları belirliyoruz biz hafif ya da orta ağıra göre düzenliyoruz." (3a), K, L, M, N ve S sınıf

öğretmenleri;”*Programa uygun yapıyoruz.*” (3a) şeklinde ifade etmişlerdir.

Zihinsel engellilerde beden eğitimi ile ilgili olarak ,”üniversitede bazı öğretilerin aldıkları oyun dersleri ve staj eğitiminde beden eğitimi öğretmenlerinin faydasını gördükleri, herhangi özel bir eğitim(seminer, kurs) almadıklarını, lisans eğitiminde de bazı üniversitelerde o dönemde beden eğitiminin zorunlu ders olmadığı” ortaya çıkmaktadır. Bu görüşlerini;

L ve M sınıf öğretmenleri *lisans eğitimlerinde beden eğitimi dersi aldıklarını*, K, N ve S sınıf öğretmenleri *yalnızca oyun eğitimi dersi aldıklarını* söylemişlerdir(3b). N sınıf öğretmeni;” *üniversitede yanlış hatırlamıyorsam beden eğitim seçmeliydi.*” (3b), K sınıf öğretmeni;” *oyun bizim zorunlu dersimizdi. Ankara üniversitesinde okudum.*” (3b), M sınıf öğretmeni;” *Oyun eğitimi zorunlu bir dersti beden eğitimi müzik falan onlar seçmeli derslerdi. Bize bir sene beden eğitimi verdiler ama gördünüzdü dersiniz hayır. Sadece verilenleri ezberledik müfredat a göre evet. Müzik dersinde de ritim falan gösterdiler o kadar. Hani oyun öğretimi de aynı şekilde. Ama kesin var özel eğitimde. Ama beden eğitimi ve müzik seçmeli diye geçiyor. Bizim daha çok beden eğitimi ile ilgili stajlarımızda gittiğimiz okullarda gördüğümüz dersler var, onlar bize daha avantaj sağladı. Mesela ilkokula gittik beden dersi gördük, ben eğitim uygulama ve araştırmada staj yaptım, Anadolu üniversitesinin orda da beden dersi vardı ve oyun öğretimi, onlarda gördüklerimiz bize avantaj sağladı. Bir de özel eğitim meslek lisesinde vardı orda da staj yaptık, orda beden eğitimi dersinde beden eğitimi öğretmeni nasıl gösterdiyse onlar la başlayarak devam ettik.*” (3b), K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri;”*Beden eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim(seminer, kurs) almadık.*” (3b) şeklinde dile getirmişlerdir.

Beden eğitimi ile alakalı zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığı konusunda, "alınan eğitimin yetersiz olduğu" görüşü ortaya çıkmaktadır. B u görüşlerini;

M sınıf öğretmeni;" *Resim, beden, müzik alanlarında yapılan eğitim eksik bence. Üniversite de dâhil buna.*" (3C), K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri *aldıkları eğitimin yeterli olmadığını ve M sınıf öğretmenin görüşüne katıldıklarını* beyan etmişlerdir(3c).

Beden eğitimi dersi programı ile ilgili yaşanan sorunlarla ilgili olarak, "araç-gereç ve fiziksel alan sıkıntıları yaşadıkları, programda yer alan çoğu beceriyi bu nedenlerle uygulayamadıklarını, yardımcı kaynaklarının olmadığını " ifade etmişlerdir. Bu görüşlerini;

N sınıf öğretmeni;" *Yani mesela yol gösterici adına bir oyun kitabı ayarlanabilir. MEB diğer dersler için yine bazı yetersizlikleri de kalsa ki özel eğitim alanında hep yetersiz. Beden eğitimi dersi içinde basit oyun ve kuralları bulunduğu bir kitap yol gösterici olması adına. Ama biz şahsen gidip kendimiz alıyoruz. Keşke milli eğitim kendide verse.*" (3d), M sınıf öğretmeni;" *Bir de araç gerecimi yok en başta. Beden eğitimi dersimiz var ama sadece salonumuz var ya da bahçemiz var, topumuz bile yok. Artı çocuklar terliyorlar mesela. Eşofman olayımız yok, bazen velilerimiz durumları olmadığı için kıyafet problemi bile yaşıyoruz. Diyoruz ki tek tip eşofmanımız olsun. Veli ona da uymuyor bazen. Artı çocuklar terliyor, hadi düş alsın, imkân yok. Zaten o çok uç bir istek üstünü değiştirmek giyinme soyunma problemimiz başlıyor. Odamız yok, bir de çocuk bunu yapabilme şeyi var, alt davranış olarak bakalım giyinme soyunma becerisini biliyor mu?"* (3d), L sınıf öğretmeni;" *Biz de top var ama sadece bahçemiz var.*" (3d), N sınıf öğretmeni;" *Minder olsa çocuklar hoplara zıplaya enerjilerini atsa, mesela bizde hiperaktif çocuklar çok var. En sıkıntılı, çocuklar enerjisini atacaklar, dikkat için, ama sınıfta olmuyor. En basiti minderde atlama çalışırdık, çok memnun olurlardı. Ama burada öyle imkânımız yok, salona gidiyoruz tavan akmuş minder yok. Mesela orta ağır*

öğrencilerinin toplumsal uyum derslerinde en az 50-60 tane amaç vardır mutfaktaki beceriye yönelik, ben belki az bile söylemiş olabilirim. Ama bizim bir mutfağımız var mı? Yok. Hani sınıf içerisinde kolay yapılabilen o kadar. Enerjilerini atmaları gerekiyor çocukların, kış boyunca sınıfın içinde olmuyor. Hiperaktif çocuk beden dersinden gelince rahatlıyor, biz beden dersi bile olmadan o çocuğa spor yaptırmak istiyoruz.” (3d), L sınıf öğretmeni;” Sınıflara mahkûm durumda kalıyorlar. Yer olmadığı için. Sınıflarda da nereye kadar. Bir de şimdi şey dikkatimi çekti mesela özel eğitimde çalıştığım sürece normal dersleri unutuyorlardı öğrenciler ama beden eğitimi ders saati geldiği zaman asla unutmuyorlardı; “Hocam hadi bedene çıkalım hadi bedene çıkalım” diyorlar .” (3d), M sınıf öğretmeni;” Bırakın mutfağı en basiti lavabomuz yok. Beden dersimiz bitti el yıkanacak lavabomuz yok okulun spor salonu var. Ama özel eğitim çocuğuna uygun değil. Alan yok sürekli akıyor okulun spor salonu. Sınıf var sınıf oyunu oynasalar aynı.” (3d), K sınıf öğretmeni;” Ders gibi gelmiyor ödül gibi onlar için” (3d) şeklinde sıkıntılarını dile getirmişlerdir.

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin diğer öğretmenlerle (aynı branştan veya beden eğitimi gibi) bilgi alışverişi konusunda, “ sıklıkla görüş alışverişi yaptıkları, öğretmenlerde farklı öğretmenleri kendi öğretmenleri olarak görmedikleri için sıkıntı yaşadıkları, bazı beden eğitimi öğretmenlerinin özel eğitim çocuklarına karşı bilgi sahibi olmadığı” görüşleri ortaya çıkmaktadır. Bu konu hakkındaki görüşlerini;

K, L, M, N ve S sınıf öğretmenleri sıklıkla bilgi alışverişi yaptıkları görüşünü dile getirdiler (3e). L sınıf öğretmeni;” diğer okullarda bilmiyorum ama bizim okulda çok fazla var. Öğretmenler odasında sürekli bilgi alışverişi oluyor. Normal okullarda belki başka şeyler konuşuluyor ama bizde işte şu öğrencide şunu yaptık şunu yapsak nasıl olur. Yani özel eğitimde ben onu gördüm.” (3e), N sınıf öğretmeni;” Özellikle problem davranışlar üzerine beden eğitimi öğretmenlerimiz bizde birlikte katılıyoruz ama bizim çocuklarımızda da şey var hani bir öğretmenim var X öğretmen sen benim öğretmenim

değilsin gibi bir tavırda olabiliyor. Hani evet A öğretmenimizle der yapıyoruz şimdi ben sizi izleyeceğim genellikle derste ya ayrılan gurupla ders yapıyoruz ya da kenarda biraz daha kontrollü bir şekilde izliyoruz onları genelde davranış problemleri çıkıyor mesela o durumda müdahale ediyoruz. Diğer öğretmen arkadaşımız, ister istemez, özel eğitimci değil ve davranış problemi üzerine bilgi sıkıntı olduğu için genelde o tarz bilgi alışverişi yapılıyor.” (3e), M sınıf öğretmeni;” müdahil olmuyoruz derslerde bazen. Mesela bizim ortaokulumuzda beden derslerinde başka sınıflarla denk geldiği zaman normal çocukların arasına koyuyorlar özel eğitim öğrencilerini. Onlara model olsunlar onlar guruba girsinler diye böyle uygulamalar falan yaptılar, o çok etkili oldu çünkü çocuklar arasında bir iletişim başladı sosyalleşme anlamında o çok güzel oldu. Bir de model aldılar öğrendiler o etkili oldu. Çocuklar seviyorlar, selam veriyorlar birbirlerini artık tanıyorlar o öğretmende çocuklarda bizde mutlu olduk.” (3e) şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin okul(idari yönetim), öğretmen ve veli ilişkileri hususunda,”özel eğitim sınıfı kapsamında çalışılan okullarda, okul idarecilerinin onları istemediklerini, idarecilerin özel eğitimle alakalı çok fazla bilgi sahibi olmadıkları, ikinci planda kaldıkları, bireysel eğitim ve öğretim planları (BEP, BÖP) hakkında müfettişlerin dâhil çok fazla bilgi sahibi olmadıkları, normal okul idarecilerinin duyarlı olmadığı ve aynı zamanda yalnızca özel eğitim okullarında ise idarenin görevi yalnız bu olduğu için duyarlı olduğu söylenmektedir. Bu nedenlerle de normal okullardaki idarecilerin farkındalıklarının artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Velilerle ilişkilerinde zaman zaman problem yaşadıkları, birçok konuda umursamaz oldukları ve velilerin öğretmenleri bir bakıcı gibi gördükleri, çocukları hakkında gelecek kaygılarının olduğu” görüşleri savunulmaktadır. Bu görüşlerini;

M sınıf öğretmeni;” Şimdi biz özel eğitim sınıfı olduğumuz için bağımsız okullarımızdaki idarecilerle bulunduğu gibi problemimiz olmuyor, çünkü arası özel eğitim okulu belli. Biz özel eğitim

öğretmeniyiz onlarda özel eğitim öğrencisi kabulleniyorlar. Ama ben 12 yıldır gazideyim. Kesinlikle bazı idareciler bizim orda olmamızı istemiyorlar, özel eğitim sınıflarının bulunan sınıflar içinde kapsamında olmasını istemiyorlar. Açık açıkta yüzümüze söylüyorlar. Yani bazı idarecilerimiz isim vermeyelim. Kişinin tutumuyla, çevresinde ya da ailesinde de özel eğitime muhtaç bir öğrenci varsa bizi istiyorlar. Kabulleniyorlar. Yaşantı önemli ama onun dışındaysa siz bu okul için uygun değilsiniz siz ayrı bir okulda olmanız gerekiyor.(3f), K sınıf öğretmeni;” Duyarlı oluyorlar.” (3f), M sınıf öğretmeni;” şimdi ben ilk gazi ye gittiğim zaman şuan zemin katta kantinimizin olduğu yerdeydi hizbeydi sınıfım ben orda 2 yıl görev yaptım. Gelen müfettiş dedi ki burası size uygun değil. Hem ısınmıyordu hem karanlıktı havalandırması yoktu. Işık öyleydi. Bir de sınıfa nerde eski bir eşya bulsalar attıkları bir sınıftı bizimki. Gelen müfettiş zemin katta olmasına rağmen beğenmedi sınıfı sonra biz üst kata çıktık o zaman 3. katı uygun gördüler. Güneş alıyor. Sonradan hani ayağında problem olan oraya çıkamayacak olan öğrenciler ortaya çıktı ama biz oraya çıktığımız için çok sevinmiştik çünkü çok hizbeydi giriş katı. Başka bir yerde yoktu orda bizi koyabilecekleri. Normal 1. ya da 2. katlar bize çok uygun ama işte. Yani ben idarecilerden onu gördüm.” (3f), N sınıf öğretmeni;” Yani ikinci planda kalıyoruz üvey evlat gibi. Hocam bu şekilde de okulunca hemen şey oluyor özel eğitim mi o zaman toplayalım kampüs yapalım hepimiz bir arada işte şu belde de uzakta durun o mantığa geçiyor.“ (3f), N sınıf öğretmeni;” ne olması gerekiyor biliyor musun hocam: müdürlerin farkındalıklarının arttırılması gerekiyor özel eğitime karşı, daha bir yardım şeklinde karşılık vermeleri lazım. Dışlamak yerine. Yoksa bizimde idarecimiz özel eğitimin farkında olsa bizi birinci plana alması gerekir.” (3f), M sınıf öğretmeni;” Biz % 25’lik bir dilim fazla alıyoruz idarecilerimiz en çok bundan yakınıyor. İdarecilerimizin de bundan yararlanması lazım. Ya da bir şekilde onlara da ekstra bir şey olması gerekiyor. Herkes ister kimse istemiyor o zaman yük olarak görüyorlar çünkü. BEP de BÖP de müfettişlerin zaten bilmediği bir konu.

Bilmedikleri için sürekli aynı şeyleri önümüze getiriyorlar yani. Biz BEP i öğrenirken üniversite de çocukların performansı neyse ona göre, performansı alıyoruz amacını belirleyip çocuğa eğitim veriyoruz. Şimdi BÖP çıktı. Bireysel öğretim planı. o eskiden günlük plandı. Sonra bap çıktı. O da aile planı. Tamam, ama aile okuma yazma bilmiyor. Ama biz ona eğitim planlarını imzalatmak zorundayız. Ya da aileye bunu anlatmak zorundayız. Ya da eline kâğıt vermeliyiz. Hep ellerine verdiğimiz evraklarla ilgileniyorlar. Hiç uygulamaya bakmıyorlar ya da çocuktaki gelişmeye. İdaremizde müfettişlerimizde yeni öğrendi. Bir amaçta alsanız mesela çocuk beden eğitimi ile ilgili nedir ısınma hareketlerinden çömelme kalkmayı öğrenir, bilir. Bundan bir tane amacı alacağız bu çocuk nasıl öğrenebilir, çocuğa oturmaya öğreteceğiz ya da merdivenden çıkmayı vs. bir sürü onun alt amaçlarını belirlemesi lazım. bep de bir amacı alsak da olur BEP büyüyor yıla yayılıyor. Yılda bir taneden öğretilir, abartılıyor sayfalarca. Söyle önünüze bir sayfa koyduğunuz da bu BEP mi diyorlar. Beden eğitimi ya da müzik içinde aynı. Müfettişler, aile, idare farklı algılıyor.” (3f), M sınıf öğretmeni;”

veliler çocuklarımızı okula bırakalım elimizde söyle sihirli değnek var sallayalım o gün çocuk değişti gibi mükemmel bir şey bekliyorlar. Okulda oldukları surece kafaları rahat, dinleniyor, eve 5 dakika geç gitse de çok önem teşkil etmiyor. Tabi bazı veliler için söylüyüm. Onlar çok büyük bir beklenti içerisinde. Normal çocukta bile psikolojileri bozuluyor tabi ki haklı olarak. Toplum olarak bakış açımızın değişmesi gerekiyor. O yüzden özel eğitim öğretmenleri ile karşılaştıklarında gerçekten elimizde sihirli değnekle dokunduğumuzu zannediyorlar. Ama tüm velilerde gelecek kaygısı var. Ortaokul lise bitince çocuklarımız ne olacak bir meslek edinecekler mi? okul saatinde biz ilgilenmek zorundayız ya zamanı çok iyi değerlendiriyorlar. Tatil istemiyorlar. TEOG sınavlarında bile “bize de tatil mi? niye tatil?” diyorlar. Özel eğitim haftası oluyor, etkinlikler oluyor hep beraber katılım hanı hocam siz alın götürün. Yani o etkinliklere bile katılmak istemiyorlar çocuklarıyla. Bırakın toplantıyı bize destek olmuyorlar. Çok iyi dediğiniz

veliler bile bazen bir etkinliğe geliyor ikincisine gelmiyor. Tatil de şimdi ne yapacağız diye düşünüyorlar. O iki aylık yaz tatili onlar için kâbusa dönüşüyor. Kar bile yağsa hocam doldursa bile telefon ediyorlar “hocam bizde tatil miyiz?” Ya kar yağıyor belediye anons ediyor tatil, yani bırakın uzun yaz tatilini bir iki günlük kar tatilinde bile sıkıntı oluyor.” (3f), K sınıf öğretmeni;” özel özel eğitimde de çalıştım. Orada da devlette de aynı şekilde. Veli biraz rahatlamak istiyor. Psikolojik olarak da sen ona ne kadar iyi şey söylersen o kadar hoşuna gidiyor. Çocukta var mı o kadar önemli değil. Çocukta olanı söyle sen kotu oluyorsun. Yani sorun sendeymiş gibi görüyorlar.” (3f), L sınıf öğretmeni;” Veliler bizi bakıcı olarak görüyorlar.” (3f), N sınıf öğretmeni;” başıma gelen bir şeyden bahsedeyim, ilk kez atandım trabzona velilerimle görüştüm. Ön performans alayım veliyle konuşarak dedim. Furkan isimli 5. sınıf öğrencisi, kadın işte söylüyor, anne der baba der acıktım der şunu bunu der diye, 5 e kadar sayar 10 parmağını gösterir. Asgarisini yaptığımda 10 tamamlar diye ama çocuğa daha sonrasında kendim performans belirledim ve bir buçuk yıl onunla çalıştım. Yani bırakın, a sesini çok canı yanınca çıkararak bir çocuk, katiyen dil konusu sıfır yani çocukta, otizm belirtilerinde var parmaklarına dokunuyor, onu annesi sayıyor zannediyor bir ikiyi de duyuyor sanırım artık öyle düşünüyorum ben. Hatta evde gözlemlemeye gittim dedim acaba okulda çekiniyor mu? Eve gittim benim geldiğimi onun görmesini de istemedim, davranışlarında yine değişiklik olur diye. Farklı birisi var evimizde diye. Ben gidip sessizce kapının kenarından bakayım dedim. Yani fısır fısır belki dedim ama baktım yine konuşmuyor. Sonra Furkan sayalım diyor annesi, dit dit dit parmaklarına vuruyor buna aferin “oğluma çok güzel çok güzel” diyor. Tamam, pekiştirsin tabı ki ama bana geldiğinde çocuğum sayıyor demesi çok farklı bir nokta yanı. Hayal dünyasında.” (3f), M sınıf öğretmeni;” toplum olarak bakış açımızın değişmesi gerekiyor. O yüzden özel eğitim öğretmenleri ile karşılaştıklarında gerçekten elimizde sihirli değnekler dokunduğumuzu zannediyorlar.” (3f), N sınıf öğretmeni;” mesela bir

gurup öğrenci velisinde de o bunu yapamaz o ne anlar ki diyerek iyice çocuğu ezdikçe eziyorlar. Kimi velide artık aşırı kabullenmiş, hiç bir şey yapamaz bos ver, onunkini ben yaparım diyerek o mutlu oluyor. Bizim şuan ki sıkıntımızda umursayan veliler, sosyoekonomik düzeyle de çok alakalı.” (3f), M sınıf öğretmeni;” ama tüm velilerde gelecek kaygısı var “Ortaokul, lise bitince çocuklarımız ne olacak bir meslek edinecekler mi?” diye.” (3f), N sınıf öğretmeni;” öğretmenler olarak çok alttan almamız ve profesyonel yaklaşmamız gerekiyor. Çünkü velilerimiz zaten evinde engelli bir çocuğu var hatta iki çocuğu olanlar da var 3 çocuğu ya da ortopedik olanlarda var, bunları anlayışla karşılayıp daha alttan daha sakın onu yatıştırarak yapmamız gerekiyor. Mesela bizim her hafta, eğitim uygulamada da vardır, haftalık bir ders saatine velilerle ortak veli görüşme saatimiz var. Soyluyoruz velilere, gelin buyurun, bakın Salı günü 2. der bizim veli görüşme satımız, gelin burada evdeki bir problem davranış olabilir hocam şöyle söyle bir sıkıntısı var bunu nasıl aşalım biz size yardım olalım. Katılımı söylüyüm size % sıfır. Bir salı günü bir velim galipte bir şey demedi. Zaten velimiz ağzıyla, benim velim, şok olmuştum, şimdi napacağız biz, işte X ile aynı evde keşke okul tatil olmasa, 3 ay nasıl bitecek, bunu dedi. Benim iyi düzeyde tuttuğum veliydi.” (3f), L sınıf öğretmeni;” Ama aslına baktığınız zaman onlarda bir yönde haklı, çünkü eve tıklıp kalıyor, il de bir özel eğitimle ilgili alan yok. Normal çocuk kurlara şeylere gidiyor ama özel eğitimle ilgili hiç bir şey yok. Yani ben şimdi orta ağır olarak düşünüyorum bizimkiler farklı olduğu için. Bir de bizim zaten veliler okulda bekliyor çoğu okulda.” (3f), S sınıf öğretmeni;” iyi düzeyde velilerimizde var anlaşabildiğimiz, ben fazla sıkıntı yaşamıyorum bu konuda. Sorarlar ne yapalım ne edelim görüşme saatlerinde olmasa bile arada gelirler okula, çocuğun durumunu sorarlar, ilgilenirler.” (3f), K sınıf öğretmeni;” zaten özel eğitimin veli ile iş birliği içinde olması lazım, tabi bu velinin bilinçli oluşuna almayışına göre değişiyor. “ (3f), M sınıf öğretmeni;”babalardan çok annelerle daha çok işbirliği var baba yok hayatımızda.” (3f), L sınıf öğretmeni;”: tabi baba yok zaten, biz

tanımıyoruz babalarını. Genel olarak bizim okulda babalarını tanımlıyoruz.7-8 yıldır görmediğimiz babalar var.” (3f) şeklinde ifade etmişlerdir.

Veliler ile yapılan görüş alışverişi hakkında,”bazı velilerle zaman zaman görüştükleri bazı velilerinse hiç okula uğramadıkları” konusunda görüşlerini;

N sınıf öğretmeni;” Mesela bizim her hafta, eğitim uygulamada da vardır, haftalık bir ders saatine velilerle ortak veli görüşme saatimiz var. Soyluyoruz velilere, gelin buyurun, bakın Salı günü 2. der bizim veli görüşme satımız, gelin burada evdeki bir problem davranış olabilir hocam şöyle söyle bir sıkıntısı var bunu nasıl aşalım biz sıza yardım olalım. Katılımı söylüyim size % sıfır. Bir salı günü bir velim galipte bir şey demedi. Çoğunluğu öyle ama benim bir öğrencimin velisi özellikle bariz bir şekilde iki eli kanda olsa çocuğunun o akşam okuma yazma çalışıyorduk zaten bende özellikle her gün yaptırıyorum, illa her gün değil ama arayı çok acınca çocuk untabiliyor. Mesela o bayan çok ilgili. Hem okuldaki durumuyla ilgili alakalı evet oda hiç Salı günü gelmemiştir ama bir fırsatını bulur telefon açar, “böyle bir durum oldu ne yapayım hocam?” diye. Karsılaştığımız zaman ya da okul çıkışı bir şeyler yapar tek tük öyle veliler çıkıyor.” (3g), L sınıf öğretmeni;” yani ben şimdi orta ağır olarak düşünüyorum bizimkiler farklı olduğu için. Bir de bizim zaten veliler okulda bekliyor çoğu okulda. Biz zaten hep berberiz her an her dakika her saniye iç içeyiz. Okul küçük olduğu için, aslında bizim için sıkıntı, iç içe olunması bizim için büyük sıkıntı. Çünkü en ufak bir ses olsun kapı açılıyor. Veli olsun ama bağımsız olsun. Okulun girişi çıkışı ayrı olan, ihtiyacımız olduğu zaman bizim çağırdığımızda gelsin. Veli odası var ama normal okulun alt katındayız biz. Ayrı bir giriş çıkış yok, hepsi aynı yerde. O yüzden çocuk tuvalete de gitse, veliye çıkma diyoruz ama bu sefer çocuk o sırada annesini görüyor çocuk değişiyor. Ben her gün saat 10 gibi onlarla oturuyorum sohbet ediyorum. Evde bir sıkıntuları varsa veya söylemek istedikleri bir şey olursa veya öğretmenle ilgili herhangi bir şey olduğu zaman

söylemek istiyorlar. Onları dinliyorum. Ben söylemek istediğimi söylüyorum. O zaman ortam daha güzel oluyor. Daha rahat oluyor çünkü dediğim gibi, öğretmenleri şey olarak görüyorlar bakıcı olarak görüyorlar, ben bunu anlatamıyorum onlara, bir de her kötü bir şey olduğu zaman öğretmene mana veriyorlar, siz de öylemi bilmiyorum da. Her şey iyi öğretmenler kötü.” (3g), N sınıf öğretmeni;” benim bir velim mesela, annesi daha ağır zihinsel engelli, hareket sürekli bu şekilde(vücudunu sallıyor).iletişim sıkıntı oluyor. Mesela kız çocuğu, özel bir durum görüşmem gerekiyordu. Anne sıfır. Yani daha rahat anneye anlatmak, kız çocuğunun anneye anlatması çok daha rahattır özel konuları. Ama ben mecburen babasıyla paylaştım, babası kızıyla paylaştı. Aslında burumun bizim çocuklarda yine kız çocuğu olduğu için, erkekle konuşulmaması gereken konular diye bir sınır vardır. Mesela bu sınır orda sıkıntıya girebiliyor. Birçok konuda babayla, baba da çok yoğun çalışıyor. Her fırsatta bulunmuyor.” (3g) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerle beraber yapılan etkinlikler/çalışmalar hakkında zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri,” velilerin eğlence olduğu zamanlarda etkinliklere daha çok katıldıklarını” dile getirmektedirler. Bu görüşlerini;

N sınıf öğretmeni;” trabzonda ki okulumuzda rehberimiz vardı. Bir de bizim velilerimiz şey pasta falan var diyince daha çok katılım oluyor. Nedendir bunu çözdük yani trabzondaki okulda. Toplantı diyince hiçbirisi katılmıyor.” (3h), K sınıf öğretmeni;” toplantı tarzlarını sevmiyorlar. Daha böyle eğlenceyi istiyorlar. Aile seminerleri yapıyoruz.” (3h), M sınıf öğretmeni;” mesela piknik oluyor pikniklere çağırıyoruz.” (3h), L sınıf öğretmeni;” : dediği gibi aile etkinlikleri var. Biz zaten hep beraberiz her an her dakika her saniye iç içeyiz. : ben her gün saat 10 gibi onlarla oturuyorum sohbet ediyorum. Evde bir sıkıntıları varsa veya söylemek istedikleri bir şey olursa veya öğretmenle ilgili herhangi bir şey olduğu zaman söylemek istiyorlar. Onları dinliyorum. Ben söylemek istediğimi söylüyorum. O zaman ortam daha güzel oluyor. Daha rahat oluyor çünkü dediğim gibi, öğretmenleri şey

olarak görüyorlar bakıcı olarak görüyorlar, ben bunu anlatamıyorum onlara, bir de her kötü bir şey olduğu zaman öğretmene mana veriyorlar, siz de öylemi bilmiyorum da. Her şey iyi öğretmenler kötü.” (3h) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerin beden eğitimi dersi veya fiziksel aktiviteler hakkında görüşlerini alma konusunda, “velilerin akademik anlamda beden eğitimi ile alakalı yeterli bilgiye sahip olmadıkları, Öğretmenlerin beden eğitim derslerinde kendilerini dinlendirdikleri” görüşleri ortaya çıkmaktadır. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri bu görüşlerini;

K sınıf öğretmeni;” görüşlerini direk bildirmeseler de sanki onlarda hep akademik olsun istiyorlar. Hani beden eğitimine çıkıldığı zaman sanki öğretmen boş duruyor, öğretmen kendisini dinlendirmek için çıkmış gözüyle bakıyorlar. Direkt onu bize söylemiyorlar. Çocuğa oyun oynarken bir şey öğretsen dahi orda, sırayı öğreniyor taklit etmeyi öğreniyor. Eşli oyun oynamayı öğreniyor. Kafası dağılıyor her şeyden öte, ama veli bunu sanki öğretmen kendisini dinlendiriyor diye görüyor” (3i), N sınıf öğretmeni;” *çocuğuma bir faydası yok beden eğitiminin diyor. Mesela ben trabzon valiliğine şikâyet edildim okuma yazma öğretmiyor diye. Çocuğuma okuma yazma öğretmiyor diye. Ama çocuk zaten kalem tutamıyor. Göz kontağı kuramıyor. Dil gelişimi zayıf. Yani çocuğunun daha önceliğinin ne olduğunu bilmiyor. Komşulara hava atacak, “hadi oku oğlum burayı” diye. Ama çocukta çok zayıf bir dil gelişimi var, zaten down sendromlu dili daha geniş olduğu için rahat hareket ettiremiyor, net konuşamıyor, kalem tutamıyor, kas problemi de var. o çocuk için, benim çocuğuma okumayı öğret diyor. Ya senin çocuğun okumadan önce bir göz kontağı kursun, güzel bir iletişime geçmeli, arkadaş ortamı kurabilmeli, oyun kurabilmeli, öncelikli beceriler onlar için önemli değil. Biraz okusun ben hava atayım, artık o diye düşünüyorum yani, kendi egosunu tatmin etmek üzerine yani. Ama X adlı öğrencimin annesi de tam aksine sporun çocuğu için çok faydalı olduğunu biliyor. Yüzme yaptırıyor. Mesela geçen yıl yüzme kursuna girmişti, bu yıl judo kursuna gidiyor, bireysel olarak ders alıyor. “ (3i),*

L sınıf öğretmeni;” o neyle alakalı biliyor musunuz; beklentiler var ama imkânlar kısıtlı olduğu için, ya yakar top veya oyun tarzı bir şey oynanıyor, onlar, hocanın dediği gibi boş zannediyorlar. Öğretmen oynattıyor zaman geçiriyor. Ders olarak görmüyorlar.” (3i), M sınıf öğretmeni;” veli matematik yaptırıcaksın, Türkçe, okuma yazma bizden istedikleri en çok o.yoksa gerisi yok.” (3i) şeklinde ifade etmişlerdir.

4.1.2. Zihinsel engelli öğrenci velilerinin görüşleri

1. Ana tema: Beden eğitimi ders programı içeriğine ilişkin görüşler

Beden eğitimi ders program içeriğine ilişkin olarak, zihinsel engelli öğrenci velilerine yöneltilen sorulara karşılık gelen temalar ve kodlar aşağıdaki Tablo 4.4’de belirtilmiştir.

Tablo 4.4. Beden Eğitimi Ders Programı İçeriğine İlişkin Veli Görüşleri

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
1a. Beden eğitimi ders program içeriğinin bilinmesi	Bilgilerinin olmaması	A, B, C, D, E, F, G, H
	Ram raporuna göre eğitim aldığının bilinmesi	B
1b. Beden eğitimi ders programı içeriğinin yeterliliği ve faydalılığı	Yeterli değil	B
	Bayramlarda bazı etkinliklerin olması	H
	Fiziksel engeline göre faydalı olması gerektiğinin düşünülmesi	C, A
	İhtiyacı olduğunun bilinmesi	A, B, C, D, E, F, G, H

Zihinsel engelli öğrenci velileri beden eğitimi dersi program içeriği bilgisine ilişkin olarak, “ders programı ile ilgili bilgilerinin olmadığını” söylemektedirler. Bu konu hakkındaki görüşlerini;

B öğrenci velisi; “*Yok maalesef. RAM raporuna göre eğitim aldığını biliyorum.*” (1a), A öğrenci velisi;” *Yok vallaha.*” (1a), G öğrenci velisi;” *Yok, hayır.*” (1a), C, D, E, F ve H öğrenci velileri;” *Hayır.*” (1a) şeklinde dile getirmişlerdir.

Beden eğitimi program içeriğinin yeterli- faydalı olup olmadığı konusunda öğrenci velileri, "yeterli olmadığını ve gerekli olduğunu" çocuklarında var olan fiziksel sorunlarla dile getirmektedirler. Bu konuyla ilgili görüşlerini;

B sınıf öğretmeni; "Bence değil. Öncelikle spor salonumuz yok" (1b), H öğrenci velisi;" Sadece zaten 23 Nisan da bir şey yapıyor çocuklar onlarda yapabildiği kadarıyla. Yani çocuklarımızın başka bir etkinliği yok." (1b), C öğrenci velisi;" faydalı olması gerekiyor çünkü ben şimdi örnekte bulunacağım. Benim küçüğümün zaten sol kısmı biraz daha geri çalışıyor, havaleden dolayı kendini kasıyor, hareket olarak daha çok çalıştırmak gerekiyor. Biz hareketsiz kalıp daha 5 yaşında yürüme yapabildik 5 yaşından sonra işte yavaş yavaş tutma." (1b), A öğrenci velisi;" Aslında busenin de el kasları falan kuvvetsiz" (1b), G öğrenci velisi;" Benimde sol tarafı beyin kanamasından sonra cansız durdu kasları şeyde işte ona da fizik gidemedik biz. Şurada dışarı çıktığı zaman top basket atıyor mesela ondan çok mutlu oluyor. Hele 1-2 kere atarsa tamam. " (1b), H öğrenci velisi;" Hepsinin ihtiyacı var. Kilosundan dolayı." (1b), A, B, C, D, E, F, G ve H öğrenci velileri;" Beden eğitimi dersinin faydalı olduğunu, ne kadar fazla olursa o kadar iyi olacağını" (1b) düşünmektedirler.

2. Ana tema: Beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin görüşler

Beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin olarak, zihinsel engelli öğrenci velilerine yöneltilen sorulara karşılık gelen temalar ve kodlar aşağıdaki Tablo 4.5'de belirtilmiştir.

Tablo 4.5. Beden Eğitimi Ders Uygulamasına İlişkin Veli Görüşleri

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
2a. Derslerde uygulanan konuların- uygulamaların bilinmesi	Bilgilerinin olmaması	A, B, C, D, E, F, G, H
	Dışarıya çıktıklarında görmeleri	A, B, C, D, E, F, G, H
	Bir şey yapmamaları	E
	Oyunlarla konsantre olmayı öğretilmesi	B
	Normal öğrencilerle kaynaşmalarını sağlanması	G
	Sıraya geçme alışkanlığının kazandırılması	G
	Serbest bırakılması	D
2b. Derslerde daha çok ağırlık verilmesi istenilen konular	Kas gelişimi üzerinde durulması	B
	Kuvvet geliştirici çalışmaların yapılması	D
	Okuma yazma becerilerinin gelişmesi	E
	Beden eğitimine önem verilmemesi	A, B, C, D, E, F, G, H
2c. Beden eğitimi dersinin olduğu zamanlarda çocuklarında fiziksel, sosyal ve ruhsal açıdan farklılıkların görülüp görülmemesi	Öğrencilerin kaynaşmayı bilmemeleri	H
	Normal öğrencilerle iletişim kurmaya, kaynaşmaya başlanması	H
	Herhangi bir farklılık görülmemesi	G

Öğrenci velileri, “derslerde işlenen konular–uygulamalar hakkında bilgileri olmadığını, yalnızca dışarıda ders yapıldığı zaman gördüklerini ve sınıfta olduklarında neler yapıldığını öğretmenlere sormadıklarını, normal öğrencilerle aynı anda oldukları zaman kaynaşmaya çalıştıklarını, bazılarının da bazı öğretmenlerin çocukların özelliğine göre bir şeyler yaptırdığını” söylemektedirler. Bu görüşlerini;

A, B, C, D, E, F, G ve H öğrenci velileri;” *Bir bilgimiz yok. Dışarıda olursa görüyoruz. Sınıfta neler yapıldığını hiç sormadık. Mesela top veriyor birine, diğerine başka bir şey.* “ (2a), E öğrenci velisi;” *Zaten bir şey yapmıyorlar ki, dinlemiyor.*” (2a), D öğrenci velisi;” *Oyun oynuyorlar, koşuyorlar oyana bu yana, top oynuyorlar. Serbestler, öğretmenleri yanlarında.*” (2a), B öğrenci velisi;” *Hocam Osman ege top geldiğinde korkardı ama sezer hocamız ilk başladığımız dönemde bizi oyunlarla konsantre etmeyi ona adapte olmayı sağladı şöyle diyeyim Osman Efe komut alarak Osman Efe otur ya da kalk bu şekilde başladık biz hocamızla. Evde de ben aynı şekilde şuan misal Osman efe toptan hiç korkmadan öğretmenine tepebiliyor öğretmeni ona pas veriyor. Böyle bağımsız oynamasına müsaade etmiyor hocamız.*” (2a), G öğrenci velisi;” *Dolaşıyorlar, mesela yukarıdaki öğrencilerle bazen denk getiriyorlar onlarla kaynaşınlar diye, onlarla beraber topları birbirine atıp, ben bir şey fark ettim hocam mesela 4 tane 5 tane*

oluyorsa da hep sırayla, sıra sende oğlum, sıra sende kızım hep öyle. Hava soğukken çıkmıyorlar şimdi. Ama güneşli havada genelde çıkartıyorlar hocam.” (2a), F öğrenci velisi;” Benim ki en fazla basket atmak istiyor şey böyle alıyor eline o atacakmış bazen alıyor kucakla ile beraber atıyor en fazla öyle seviyor.” (2a) şeklinde ifade etmektedirler.

Öğrenci velileri beden eğitimi derslerinde, “okuma-yazma matematik gibi derslerde gelişmelerini daha çok istediklerini, kas gelişimi, kuvvet çalışmaları ve kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek öz bakım becerileri üzerinde durulmasını istediklerini” dile getirmektedirler. Bu konu ile ilgili;

B öğrenci velisi;” Osman efe çok kuvvetli bir çocuk olduğu için kas gelişimi üzerine beden eğitimi alsın isterdim. “ (2b), D öğrenci velisi;” Ben daha çok gelişsin isterim, benim ki zaten azıcık bir şey olduğu zaman kucakla aldığında kayıp gider kucaklımdan yani biraz daha kuvvetlensin isterim yani daha iyi olmasını isterim. Mesela bizimki ilk başladığında başını tarayamazdı şimdi başını tırıyor bağlamaya çalışıyor, tırıyor.“ (2b), E öğrenci velisi;”Hocam biz bir de şey, nasıl biliyor musun, okusun yazsın, biz bunlardayız, yani öteki şeyleri pek düşünmüyoruz. İşte biz okusun yazsın aman işte bu sene daha iyi olsun onlardan. Geçen hafta öğretmen açıklamasını yaptı. Daha bizim okuma yazma değil kendi öz bakımlarını işte ihtiyaçlarını bunları yapmak lazım ilk önce dedi.” (2b), A, B, C, D, E, F, G ve H öğrenci velileri;” Aslında üzerinde durulmuyor, durulsun istiyoruz.” (2b) konuşmaları yapmışlardır.

Beden eğitimi derslerinin olduğu zamanlarda çocuklarındaki fiziksel, sosyal ve ruhsal farklılıkları sorduğumuzda veliler,” pek fazla değişiklik olmadığını, sosyal anlamda, daha çok boş zamanlarda normal öğrencilerle kaynaştıklarını ve beden eğitimi ile alakalı olarak çocuklarındaki değişikliklere dikkat etmediklerini, var olan değişikliklerinde beden eğitiminden kaynaklanıp kaynaklanmadığı konusunda farkındalıklarının olmadığını” söylemektedirler. Bu görüşlerini;

D öğrenci velisi;” *Bilmiyorum ama mesela bizimki geldiği zaman ilk kez yatmak ister, hani beden eğitimi dersi vardı öyle bir şey demiyor bize.*” (2c), H öğrenci velisi;” *İşte kaynaşamıyor. Arkadaşlarıyla olsun. Kuzeniyle şimdi evde oynayacak topu şimdi yine kucağında taşıyor atacak tepecek gene aynı. Aynı aynı. Çocuk zaten öyle arkadaşlarıyla tam kaynaşamıyor yani. Hocam buraya ilk başladığımızda geçen sene şimdi bizimkileri dışarı çıkarttıkları zaman yukarıdakiler bizimkilere hani hareket falan yapıyordular. Sonra ruhsal dediniz ya bu ruhsal ve bedensel bir şey daha sonra birbirlerine alıştılar. Hareket yapıyordular birbirlerine dil çıkartıyordular mesela yukarıdaki çocuklar sonra birbirlerine alıştılar sonra beraber oynamaya başladılar. Yani buda bir şeydir. Derste değil, zaten o beden eğitimi dersi hava güzel oldukları zaman çıkıyorlar. Genelde top oynuyorlar. Tenefüsler de işte oyun oynuyorlar burada. Zaten çocukların gidebileceği bir yer yok. Müzik açıyorlar oynuyorlar dans ediyorlar.* “ (2c), G öğrenci velisi;” *ben öyle bir şey gözlemlemedim fazla.*” (2c), E öğrenci velisi;” *Benim oğlanda top oynuyor işte.*” (2c) şeklinde ifade etmişlerdir.

3. Ana tema: *Beden eğitimi ile ilgili yaşanan genel sorunlar*

Beden eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin olarak, zihinsel engelli öğrenci velilerine yöneltilen sorulara karşılık gelen temalar ve kodlar aşağıdaki Tablo 4.6’da belirtilmiştir.

Tablo 4.6. Beden Eğitimi ile İlgili Yaşanan Sorunlar

TEMALAR	Kodlar	Katılımcılar
3a. Çocuklarınız için okul, aile ve öğretmen üçgeni durumu	Okula severek ve isteyerek gitmeleri	A, B, C, D, F
	Öğretmenlerini sevmeleri	B, C, D, G
3b. Okullarda zihinsel engelliler beden eğitimi derslerinde neler yapıldığı hakkında bilgilerinin olup olmaması	Okul bahçesine çıkmaları	A, B, C, D, E, F, G, H
	Geziyorlar	A, B, C, D, E, F, G, H
3c. Beden eğitimi derslerinin çocuklarının okul dışı yaşantısındaki kalıcı, olumlu-olumsuz etkilerinin görülüp görülmemesi	Top sahasında top oynamaları	B
	Var olan değişimlerin beden eğitiminden kaynaklanıp kaynaklanmadığının bilinmemesi	A, B, C, D, E, F, G, H
3d. Beden eğitimi ile ilgili diğer görüşler	Öğretmenin ritim çalışmaları yapması	B
	Tüm ders saati boyunca beden eğitiminin yapılmaması	G
	Beden eğitimi öğretmeni olmaması	H
	Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi konusunda yeterli olmamaları	A, B, C, D, E, F, G, H

Velilere çocukları için okul, aile ve öğretmenleri hakkında durumları sorulduğunda, ” çocuklarının okul ve öğretmenlerini sevdiklerini okula gitmekten mutlu olduklarını, bazılarının da okuldaki disiplini eve taşımadıklarını” dile getirmektedirler. Bu görüşlerini;

C öğrenci velisi;” *Biz okula gitmeden önce dendi ki ev içi eğitim olsun onu istemedim çünkü çocuğumun çocuklarla kaynaşmasını istedim. Çocukta evde dura dura zaten saç koparmaya başlamıştı. Bu sene buraya başladık. Şimdi her sabah çocuk okula gideceği sürede ‘okul, okul’ diye bir sevinçli istekli. Öğretmenleri ile kaynaşmamız iyi zaten ama dediğim gibi daha yarım dönem oldu. Ama seviyor bu ortamı sevdi yani.*” (3a), A öğrenci velisi;” *Zaten benim Buse okula gelme hastası öğretmeni ödev verdiği zaman ‘anne öğretmen ödev verdi’ gel beraber yapalım diyor bana ‘kolumdan tutar mısın?’ ‘Elimden tutar mısın?’ o şekilde okul hastası, hevesli. Diğer öğretmenlere karşıda aynı bildiğiniz gibi çok sıcakkanlı bildiğiniz gibi herkese sarılıyor. Aile içerisinde de sürekli beni çok üzüyor evde hiç sözümü dinlemiyor. Ama buraya geldiği zaman gayet iyi yani.*” (3a), D öğrenci velisi;” *Benimki de öyle yani okulu seviyor, öğretmenini seviyor. İsteyerek geliyor. Sabahtan kalktığı zaman anne okul ne olursun benlen gel onunla geliyorum oda heves ediyor, yani öğretmeniyle arabaya bindikten sonra; ‘Anne*

öğretmenim geldi.” seviniyor; “Günaydın” diyor ne bileyim buraya geldikten sonra günaydın diye söylüyor.” (3a), B öğrenci velisi;” Osman efe uyandırılması çok zor bir çocuktur, yani uykuyu seviyordu ama Allaha şükür buraya başladığımızdan buyana, daha önce biz Karabük de öğlen alıyorduk derslerimizi. Burada sabah almaya başlayınca erken kalkmaya başladık. Artık eve geldiğinde tek odadan çıkmayan bir çocuktur, şimdi sabah kalkar ve buraya gelirken çantalarını falan tutar. Yani X hocamızı çok seviyor. Yani onun ne bileyim sempati duyduğunu hissettim, çünkü normalde sen zorla bir şey yaptırılmazsın, yani hiç kimse yaptırılmaz Osman Efe’ye. Benden başka hiç kimseyi dinlemiyor. Yani benimle koordine ettiğim kuralları biliyor, sobanın üzerine top atmamayı biliyor. Yani o tür şeylerimiz çok oldu bizim.” (3a), F öğrenci velisi;” Evet. Bir sene anasınıfına gittik çok iyiydi anasınıfında öğretmenleriyle. Burada da iyi herkesin sözlerini dinliyor. Okulu çok seviyor. Gelmeyi de istiyor. Ablaları var ablalarıyla da iyi onlara gittiği zaman buradan ders yapmak istiyor.” (3a), G öğrenci velisi;” Kerem 3 sene eve Öğretmen aldık. Öğretmenleri sevmedi pek. Evvelkini geçen senekini sevdi bitek. 2 saat 3 saat sonra dışarı çıktı, fazla ders yapılmadı ama burada çok güzel, her akşam ders yaparken bile öğretmenlerini arıyor ikisini ayrı ayrı. İşte o zamankinden de daha çok iyi, evde olduğumuzdan geri kaldık tabi. Kerem burada çok iyi öğretmenin sözünden hiç çıkmaz, ama evde bazen babası ile şey yapıyor.” (3a) şeklinde dile getirmişlerdir.

Okullarda zihinsel engelliler beden eğitimi ders programları ve fiziksel aktiviteler ile ilgili,” dışarıya çıkarıldığı, top vs oynandığını” söylemektedirler. Bu görüşlerini;

A, B, C, D, E, F, G ve H öğrenci velileri;” Dışarıya çıkıyorlar, geziyorlar.” (3b), B sınıf öğretmeni; Evet top sahamuz var, oraya top oynamaya çıkarıyorlar çocukları.” (3b), C öğrenci velisi;” Bakkala bile götürüyor öğretmenleri.” (3b) şeklinde ifade etmişlerdir.

Beden eğitimi derslerinin çocuklarında, okul dışı yaşantısındaki kalıcı, olumlu-olumsuz etkileri ile ilgili olarak,”bazı değişimlerinin olduğu fakat bunun beden eğitiminden kaynaklanıp kaynaklanmadığını bilmedikleri ve bu konu hakkında yorum yapamadıkları” ortaya çıkmaktadır.

Zihinsel engelli öğrenci velilerinin beden eğitimi ile ilgili diğer görüşlerinde, “biraz daha aktif olmalarını, etkinliklerden çocukların mutlu olduklarını, derslerin kısa sürdüğünü, okulda branş öğretmenleri istediklerini, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ile ilgili yetersiz olduklarını, çocuklara folklor, basketbol gibi branşların öğretilmesinin istendiğini, okuldaki sakinliğini evde göstermediklerini” söylemektedirler. Bu görüşlerini;

B öğrenci velisi;” *Teneffüse çıktıklarında bizim öğretmenimiz Osman Efeye dans etme oyun oynama öğretiyor yani müziğe eşlik etme oyunları öğretiyor çünkü Osman Efe yüksek sestten kalabalıktan hoşlanmayan bir çocuktur. Öğretmenimiz ise Osman Efe’yi yüksek ses ve müziğe alıştırdı yani onların beden eğitimi müzik ile hareket etme ritme ayak uydurma o.*“ (3d), G öğrenci velisi;” *Mesela öğretmen yüzünü falan boyuyor onlardan çok mutlu oluyor;” ben derslerimi güzel yaptım uslu durdum Şahinden Haydardan ödül aldım yüzüm boyandı. “ öyle şeyleri anlatıyor işte. Tabi beden şeyleri kısıtlı, yani 10 -15 dakika öyle 1 ders boyunca olmuyor bedenleri onların. Öyle gördük biz. Yani öyle bir ders 40 dakika durmadılar dışarı da benim gördüğüm hep az duruldu. Mesela öğlen paydosu arası kaç dakika, o kadari. İşte öyle az oluyor durmuyorlar, 1 ders boyunca hava soğuk diye mi artık.”* (3d), E öğrenci velisi;” *Burada yapıyor ders, evde yapmıyor. Zor yaptırıyorum.*” (3d), H öğrenci velisi;” *Beden eğitimi öğretmeni olsun burada bizim çocuklarımız bir folklor öğrensin. Basketbol olsun başka bir şey olsun. Bence beden eğitimi öğretmeni, müzik öğretmeni, resim öğretmeni olsun. Bende istiyorum. Bide zaten şöyle bir şey var bizim çocuklarımız toplum içine giren çocuklar değil kabullenmiyor yani bizim insanlarımız ben kızımınla bir yere gittiğim zaman çocuğumun bir şeye dokunmasını istemiyorlar dokunmasın, karıştırmasın. Bu da beni çok üzüyor.”* (3d),

A, B, C, D, E, F, G ve H öğrenci velileri;”*Sınıf öğretmenleri beden eğitimi ders konusunda yeterli değil.*” (3d) şeklinde dile getirmişlerdir.

4.2. Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümde; öğretmen-veli görüşlerine ait bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Alan yazında konu ile ilgili araştırmalar oldukça yetersiz görünmektedir. Bu nedenle elde edilen bulgular daha çok araştırmacının ilgili araştırmasındaki gözlem ve daha önce bu okullarda görev yapmasından kaynaklı deneyimlerine dayalı olarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

1. Beden eğitimi ders programı içeriğine ilişkin bulgular ve tartışma

Öğretmen Görüşleri (Tablo 4.1)

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri, beden eğitimi dersi program içeriğinin yetersiz olduğunu dile getirirken aynı zamanda kazanımların alt basamaklarının olmadığından, uç hedeflerin olduğundan yakınmışlardır. Programda yer alan amaçların farklı türdeki engel guruplarına uyarlanmasında öğretmenler zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin programı yürütmekle güçlük çektiklerini ve yeni durumlar türetmekle zorlandıklarını söyleyebiliriz. Kınalı (2003) yapmış olduğu çalışmada, beden eğitimi ve spor etkinlikleri engelli bireylerin gerek engelleri dolayısıyla içinde buldukları ruh hali ve gerekse toplumun kendilerine karşı olan tavırlarının doğal sonucu olarak ortaya çıkan saldırganlık, öfke ve kıskançlık gibi duygularını kontrol etmelerini sağladığını vurgulamıştır. Programda oyunla eğitime yeterince yer verilmemesi öğretmenlerin zorluk çekmesine neden olurken, öğrencilerin de o dersten alması gereken zevki almamalarına neden olmaktadır. Oyun oynamak ve rengârenk oyuncaklar çocuklar için birer uyarıcıdır. Keşfetmeyi ve öğrenmeyi bunlarla öğrenirler. Grupla hareket etmeyi, uyum sağlamayı kısacası sosyalleşmeyi öğrenirler. Oyun yoluyla iç dünyasını tanır ve kendini keşfeder diyebiliriz. Zihinsel engelliler beden eğitimi öğretim programında da görüldüğü gibi yalnızca bir takım becerilere yer

verilmiştir. Sınıf öğretmenleri bu becerilerden hareketle oyunlar kurmakta güçlük çekmektedir.

Sınıf öğretmenleri içerikte yer alan konuları öğrencilere uygularken sıkıntı yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu nedenle program uygulanırken bireysel farklılıklara göre değiştirilerek, öğrencinin dikkat sürecinin uzamasını ve dersten sıkılmamasını sağlamaya çalıştıkları ortaya çıkmaktadır. Özsoy ve ark. (2002), zihinsel engelli çocuklar için, “geç ve güç öğrenirler. Dikkatleri dağınıktır. Kısa süreli belleklerinde problemleri vardır” görüşünü dile getirmişlerdir. Öğrencilerde kendi aralarında grup kuramama ve diğer öğrenciler ile kaynaşmama gibi problemlerin derse yansarak verimliliğin düştüğü görülmektedir. Groff ve ark. (2009), engelli bireylerin sosyal yaşama katılımlarının artmasında sporun çok önemli bir yerinin olduğunu, ayrıca, spor veya herhangi bir fiziksel aktiviteye katılımın kişinin farklı kimlik ve rollerini keşfetmesini sağladığını, kendini algılayışını değiştirme fırsatı sunduğunu, grup duygusunu uyardığını ve engelin farkındalığını azalttığını söylemişlerdir (Aktaran: Yılmaz, Şentük ve Ramazanoğlu, 2014: 30).

Programda yer alan konuların, dersin işleyişinde tam olarak yer almaktan çok, ipucu verdiği öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin programı yol gösterici bulmasının yanında uygulama yapıldığında öğrenciye uygun amaçların alındığı belirtilmiştir. Tamamen programa bağlı kalındığında ise verimliliğin oldukça düşük olacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Beden eğitimi dersi var olan programa göre düzenlenmekle birlikte, uygulanan programın öğrenciye göre değiştirildiği belirtilmiştir. Zihinsel engellilerin derslerinde öğretmenler, yazılı olan içerikten çok uygulanabilecek içeriğe daha çok önem verdiklerini dile getirmektedirler. Tamamen programa, günlük plana bağlı kalındığında, birçok öğrencide sonuca ulaşamadığı ve ilerleme sağlanmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır. Tekbıyık ve Akdeniz (2008) yapmış oldukları bir çalışmada, “öğretim programları ne kadar mükemmel hazırlanırsa hazırlansın, eğitim ortamlarında uygulanmadığı sürece hiçbir geçerliliği yoktur” ifadesini kullanmışlardır. Özel eğitim sınıflarında ve özel eğitim uygulama okullarında zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin

oldukça az olması ve hatta çoğu okulda ve sınıfta ücretli öğretmenlerin yer alması, öğrencilerin ilerlemesi açısından büyük bir engel teşkil etmektedir. Görüşmede özel eğitim sınıf öğretmenlerinin de belirttiği gibi ücretli öğretmenlerin program hakkında ve engelliler hakkında bilgi düzeyinin çok alt seviyelerde olmasının, öğrencilerin geleceği üzerindeki olumsuz etkileri yadsınamaz bir gerçektir.

Programda yeterince etkinlik, oyun ve uygulamalara yer verilmemesi öğretmenlerin derslerde yeterince verimli olmamalarına neden olmaktadır. McMahon (1998) yaptığı araştırmada rekreatif etkinliklerin engelli bireylerde çevreyle ve toplumla bütünleşme, arkadaşlık kurabilme ve sosyal kabulün oluşturulması bakımından önemini ortaya koymuştur (Aktaran: İlhan, 2008:322). Yapılan görüşmede MEB'in özel eğitim alanında ve özellikle beden eğitimi alanında kaynaklarının az olduğu ve var olan kaynaklarda da oyun öğretimlerinin olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen görüşlerine göre, beden eğitimi dersi program içeriğine ilişkin bulgular incelendiğinde; oyun, uygulama ve beceriyi basamaklandırma (basitten karmaşığa) adına programın yetersiz kaldığı, öğretim programının öğretmenlere yalnızca ipucu verdiği sonucu elde edilmiştir. Beden eğitimi öğretim programında da görüldüğü gibi öğretmenlere genel amaçlar ve bu amaçları uygulayabilecekleri özel amaçlar verilmiştir. Fakat oyun ile alakalı herhangi bir örnek veya ipucu programda yer almamaktadır. Bu nedenle öğretmenler kendi imkânları ile yardımcı kaynaklar temin ederek bir nebze bu açığı kapatmaya çalışmaktadır. Bu konuya ilişkin Öztürk ve Eratay, (2010), öğretmenlerle yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır (Öztürk ve Eratay 2010: 153). Benzer sonuçlara ulaşılması çalışmanın öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmeden kaynaklanıyor olması olabilir.

Veli Görüşleri (Tablo 4.4)

Zihinsel engelli öğrenci velileri, çocuklarının okulda aldığı beden eğitimi dersinin içeriği hakkında herhangi bir bilgilerinin olmadığını söylemektedir. Ailelerin okul ve programla çok fazla ilgilenmediği ortaya çıkmaktadır.

Öğrenci velileri, spor aktiviteleri, uygulamalar ve etkinliklerin çocuklarının yaşantısına etkilerinin farkında olduklarını, fakat okullarında bu uygulamalara yeterince yer verilmediğini dile getirmişlerdir. Veliler çocuklarının fiziksel engelleri nedeniyle beden eğitiminin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Öğrenci velileri etkinlikler konusunda kısıtlı kaldığını dile getirmişlerdir Beasley (1982) bu konuda, sporun insanın kas ve sinir sistemini, zihinsel ve fiziksel reaksiyonlarını, vücudun fizyolojik ve metabolik gelişimini destekleyen bir araç olduğunu, fiziksel aktivitelerin bir çeşit rehabilitasyon özelliği olduğunu vurgulamıştır (Aktaran: Biçer ve diğerleri 2004: 173).

Beden eğitimi ders programı içeriğine ilişkin öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde, herhangi bir bilgilerinin olmadığı ve ilgilenmedikleri ortaya çıkmıştır. Beden eğitimi konusunda bilgisiz kalan velilerin öğretmenler tarafından bilgilendirilmediği de düşünülebilir. Fakat aynı zamanda çocukları için beden eğitimi ve sportif etkinliklerin çocuklarının fiziksel gelişimi için önemli olduğunun bilincinde olan ailelerde vardır.

2. Beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin bulgular ve tartışma

Öğretmen Görüşleri (Tablo 4.2)

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri derslerde öğrencilerin durumlarına göre etkinlik ve uygulama seçtiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin grup olarak hareket etmedikleri ve sürekli öğretmen kontrolünde uygulamalar yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerde beden eğitimi dersini daha çok sosyalleşmeye yönelik bir araç olarak kullanmaktadır. Özer (2001), “Zihinsel engelli çocuklar bağımsız hareket edememekte, geç ve güç arkadaşlık kurmaktadırlar. Arkadaşlıkları kısa süre devam etmekte ve kendilerinden küçük çocuklarla arkadaşlık etmeyi tercih etmektedirler. Sebatsızlık, inatçılık gibi davranışlar sosyal ilişkilerini sarsmaktadır. Grup etkinlikleri sırasında lider olmaktan çok başkasına uyma ve taklit etme eğilimi göstermektedirler” şeklinde dile getirmiştir.

Zihinsel engelli öğrencilerin okulda kaldıkları süre boyunca etkinlik ve uygulamalara yalnızca öğretmen kontrolünde katılmaları söz konusudur. Yalnız kaldıklarında ise her birinin bireysel oyunlar oynadığı dile getirilmektedir. Öğretmen kontrolünde yapılan rekabet içeren oyunlarda derse katılan öğrencilerin eğlendikleri, derse katılmayanların ise katılan arkadaşlarını rahatsız ettikleri, oyunları bozdukları belirtilmiştir. Öğrencilerin taklit becerilerinin zayıf olması, dolaylı olarak öğretmenlerin ders işleyişinde oldukça zorlanmalarına, kaynak olarak da kısıtlı kaldıkları için verimliliğin düşmesine neden olmaktadır. MEB'in, özel eğitimde beden eğitimi alanındaki amaçlarını, çeşitli oyunlarla desteklenerek işlenecek boyuta taşınması ve bu konuda yardımcı kaynaklar geliştirmek için çaba harcaması büyük bir önem arz etmektedir.

Özel eğitim ders programında hafif ve orta ağır derecede engellilere göre program söz konusudur. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri programdaki amaçların her öğrencide farklı ilerlediğini söylemektedirler. Engel çeşitliliğinin sınıf içerisinde fazla olduğunu söyleyen öğretmenlerin yaşadığı diğer sorun ise programda yer alan amaçlarda öğrenciye uygun olan amaçların çok kısıtlı olmasıdır.

Okulların fiziki çevresinden ve maddi imkânlarından kaynaklanan güvenlik sorunları, öğrencilerin okul dışına kaçmalarına, alanın tehlikeli yüzeye sahip olması ve uygun spor alanlarının olmaması da sakatlık veya yaralanmalara sebep olmaktadır. MEB'in okullarda hemşire görevlendirmemesi, ilk yardım konusunda gecikme yaşanmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda bazı öğrencilerin ilaç kontrolleri de hemşireler tarafından yapılmasına karşın okullarda görevli hemşirelerin bulunmamasından dolayı bu kontrollerde yapılamamaktadır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların hiçbirisinde kapalı spor alanı ya da açık uygun zeminli spor alanı bulunmamaktadır. Öğretmenler iyi havalarda öğrencileri ile okul bahçesinde, beton yüzeyde çeşitli uygulamalar yapmakta, kötü havalarda ise sınıf içerisinde kalmaktadırlar. Bu da öğrencilerin enerjilerini atamamalarına ve gerekli eğitimin verilememesine neden olmaktadır. Winnick (1990), "İyi planlanmış bir beden eğitimi ve spor programı, zihinsel engelli çocukların tüm gelişim alanlarına olumlu

katkılarında bulunabilmektedir” şeklinde vurgulamıştır (Aktaran: Biçer ve diğerleri 2004: 173).

Görüşme yapılan öğretmenlerin okullarında araç-gereç ve materyal sıkıntısından kaynaklanan eğitim eksikliği söz konusudur. Öğretmenler programda yer almasına ve öğrencilere uygun olmasına rağmen birçok uygulamayı yapamadıklarını dile getirmektedirler. Bundan çıkan sonuç ise öğrencinin öğrenebileceği becerileri öğrenememesi ve yetersiz kalmasıdır. Araç-gereç ve materyal eksikliği öğretmenlerin yaşadığı en büyük sorunlardan bir tanesidir. Yalın (2003), “Öğretimde araç-gereç kullanmanın öğrenmeyi artırdığı tartışılmayacak bir gerçektir” şeklinde yorumlamıştır. Beden eğitimi derslerinde uygun alan olmamasının yanında, ekonomik durumdan kaynaklanan uygun kıyafetlerin öğrencilerde olmaması da diğer bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Öğretmen görüşlerine göre, beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin bulgular incelendiğinde; engel türlerinin farklı olması nedeni ile programda yer alan amaçların kısıtlı ve hatta üst düzey kalması yaşanan önemli sorunlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Programda beceriler belirli seviyeye kadar indirilmiştir. Farklı durumdaki öğrenciler için herhangi bir seçenek bulunmamaktadır. Öğretmenler var olan beceriler içerisinden öğrencinin hedefe ulaşabileceği en yakın beceriyi seçmektedir. Bununla beraber okullarda uygun spor alanlarının olmaması, öğrencilerin kışın sınıflarda yazın ise okulun bahçesinde (beton yüzey) eğitim görmelerine ve bununla beraber birçok güvenlik sorununa neden olmaktadır. Okulların fiziki durumundan ötürü öğretmenlerin program içerisinde, öğrencilerin yapabilecekleri beceri dahi olsa yaptıramadıkları durumlar söz konusudur. Bu nedenle de verimli ve yeterli bir beden eğitimi dersinin yapılamadığı ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin yaşadığı bir diğer sorun ise araç-gereç ve materyal eksikliği gelmektedir. Programda yer alan birçok becerinin bu eksiklikten dolayı uygulanamaması da söz konusudur. Aynı zamanda öğretmenler MEB’in öğretmenlere derslerde yardımcı olabilmesi adına yardımcı kaynak konusunda hiçbir girişiminin olmadığını vurgulamaktadır

Veli Görüşleri (Tablo 4.5)

Öğrenci velilerinin derslerde uygulananlar hakkında bilgilerinin olmadığı görülmektedir. Veliler, hava koşullarının iyi olduğu zamanlarda dışarı çıkıldığında beden eğitimi dersinde neler yapıldığını gördüklerini dile getirmişlerdir. Zaman zaman oyun oynatıldığını, düzen alıştırmalarının yapıldığını ve çoğu zamanda öğrencilerin serbest bırakıldığını söylemektedirler. Sınıfta kaldıkları süre boyunca ne tür uygulamalar yapıldığı konusunda herhangi bir bilgilerinin olmadığı ve merak etmedikleri ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin, normal öğrencilerle kaynaşmaları için uygun ortamlarda oynamalarına izin verdiğini dile getirmişlerdir. Görüşme yapılan veli ve öğretmenlerin okullarında beden eğitimi öğretmeni olmamasından kaynaklanan boşluğu sınıf öğretmenlerinin verimli bir şekilde kapatamadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Bazı veliler, beden eğitimi derslerinde çocuklarının bedensel zayıflıklarına göre, kas-kuvvet geliştirici etkinliklerin olmasını isterken bazı veliler de çocuklarının engel düzeyini çok fazla dikkate almayıp, okuma-yazma gibi daha çok zihinsel ve küçük kas gelişimi üzerine ilerlemelerini istemektedirler. Öne çıkan bu görüş, velilerin çocuklarının ilerlemesi hususunda yeterli bilince sahip olmadıklarını göstermektedir.

Öğrenci velileri, çocuklarında var olan fiziksel, sosyal ve ruhsal farklılıkların beden eğitiminden ya da farklı bir durumdan kaynaklanıp kaynaklanmadığını bilmemektedirler. Yalnızca tenefüslerde veya aynı ders saatlerinde normal öğrencilerle bir araya gelindiğinde yavaş yavaş birbirleri ile iletişim kurdukları ve birbirlerine alıştıkları gözlenmiştir. Özer (2001: 31) “Beden eğitimi ve spor, engelli bireylerin, sağlam ve engelli bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen kaynaştırma için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir” şeklinde yorumlamıştır.

Beden eğitimi dersi uygulamasına ilişkin öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde, sınıf içerisinde ve sınıf dışarısında yapılan uygulamalar hakkında bilgilerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Veliler yalnızca, hava koşullarının iyi olduğu ve

derslerin dışarıda işlendiği zamanlarda neler yapıldığını gördüklerini ve ders saatlerinde de, serbest zaman, düzen alıştırılmaları ve zaman zaman yapılan oyunlarla geçirildiğini söylemişlerdir. Beden eğitimi derslerinin olduğu zamanlarda çocuklarındaki fiziksel, sosyal ve ruhsal farklılıkların farkında olmayan veliler, aynı zamanda beden eğitimi ve fiziksel aktivitelerin çocuklarına yarar sağlayacağını düşünmektedirler. Veliler, okulda beden eğitimi öğretmeni olmamasından kaynaklan bir boşluk olduğunu ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin de beden eğitiminde yetersiz kaldığını öne sürmüşlerdir. İlhan (2009)'nın yapmış olduğu çalışmada farklı sonuçlara ulaşılmış ve Ankara özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde araştırmaya katılan anne-babaların yüzde 87,2'si çocuklarının özel eğitim sürecinde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sosyal gelişimlerine katkı sağlayacağını, yüzde 17,3'ü ise katkı sağlamayacağını belirtmiştir. Anne-babaların yüzde 93,8'i çocuklarının özel eğitimleri sürecinde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin hareket gelişimlerine katkısının olacağını, yüzde 6,2'si katkısının olmayacağını belirtmişlerdir (İlhan, 2009: 45). Böyle bir farklılığın ortaya çıkması tamamen MEB e bağlı okullarda çalışılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

3. Beden eğitimi ile ilgili genel sorunlara ilişkin bulgular ve tartışma

Öğretmen Görüşleri (Tablo 4.3)

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri beden eğitimi ile alakalı oyun kitapları ve var olan ders programını ele alarak dersi işlediklerini belirtmişlerdir. MEB'in yardımcı olmak açısından herhangi bir kaynak sunmadığını dile getiren öğretmenler bu konuda çalışmaların yapılmasını istemektedirler. MEB'in özel eğitimde kaynak olarak çok kısıtlı kaldığı ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda öğretmenler programdaki amaçları okulun fiziki durumuna göre belirlemektedirler.

Öğretmenlerin bir kısmı lisans eğitimlerinde yalnızca oyun eğitimi dersi aldığını, bir kısmı ise seçmeli ders olarak beden eğitimi ve spor dersi aldıklarını dile getirmişlerdir. Aldıkları bu eğitimlerin son derece yetersiz olduğunu söyleyen öğretmenler, dışarıdan yardımcı herhangi bir eğitim de almadıklarını dile getirmişlerdir. Burada görülüyor ki belirli dönemlerde lisans eğitimi alan zihin engelliler sınıf

öğretmenleri beden eğitimi ve spor alanında oldukça yetersizdir. Lisans eğitiminde beden eğitimi, spor ve oyun derslerine ağırlık verilmesinin engelliler sınıf öğretmenlerinin iş verimini olumlu etkileyeceği savunulabilir.

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenlerin yetersiz kalması doğrudan özel eğitime muhtaç çocukları etkileyeceği için bu alanda gelişme gösterilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Program ve dersle ilgi yaşanan en büyük sorun araç-gereç eksikliği ve uygun alan olmayışıdır. Hemen hemen hepsi merkezi yerlerde bulunan okul olmalarına rağmen maddi durumlardan kaynaklanan sorunlar eğitimi aksatmaktadır.

Beden eğitimi öğretmeni olan okullarda sınıf öğretmenleri dışarıdan dersi gözlemlemektedir. Fakat beden eğitimi öğretmenlerinin de özel eğitim ile ilgili yetersiz kaldığı birçok durum olduğu için sınıf öğretmenleri müdahale etmektedirler. Okul içerisinde sıklıkla alan öğretmeni ya da beden eğitimi öğretmenleri ile bilgi alışverişi yaptıklarını, sıkıntı yaşadıkları durumlarda birbirlerinden yardım aldıklarını dile getirmektedirler.

Normal okulların özel eğitim sınıfları ile idare arasında herhangi bir problem yaşanmaması, fakat idarenin özel eğitimi kendi bünyelerinde istememesi söz konusudur. Öğretmenler buna çözüm olarak idarecilerin farkındalıklarının artırılarak özel eğitime daha ilgili hale gelmelerini istemektedirler. Aksi halde özel eğitimin her zaman ikinci planda tutulduğunu söylemişler. Öğretmenler, okul yönetiminin ve müfettişlerin günümüze kadar özel eğitimimin ilerleyişi hakkında bilgi sahibi olmadığını iddia etmişlerdir. Aynı zamanda eğitim ve uygulama okullarındaki idarecilerin yalnızca o iş ile ilgilendikleri için duyarlı oldukları da ortaya çıkmaktadır. Öğrenci velilerinin, çocuklarının okul hayatı ile çok fazla ilgilenmedikleri, öğretmenleri bakıcı olarak görerek rahatlamak için okula gönderdikleri öğretmenler tarafından savunulan bir görüşür. Velilerde çocukları için gelecek kaygısı taşıdıkları, bu nedenle de öğretmenlerden beklentilerinin oldukça yüksek olduğu söz konusudur. Velilerde daha çok annenin ön plana çıktığı babaların ise uzak kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Eğitim uygulama okulundaki üretmenler okula devamlı gelen velilerle sıklıkla görüş alışverişi yapmaktadırlar. Fakat çağırdıkları halde gelmeyen velilerinde var olduğunu söylemektedirler. Özel eğitim sınıflarında görev yapan üretmenler birkaç ilgili veli haricinde diğer velilerle görüşmelerinin çok zor olduğunu dile getirmişlerdir. Bu sonuçtan çıkarılacak yargı ise velilerin çocuklarının gelişimini çok fazla önemsememeleri ve ilgilenmemeleridir.

Eğitim uygulama okullarında okula sıklıkla gelen velilerle bazı organizasyonlar yapıldığı fakat özel eğitim sınıflarındaki ğrenci velilerinin toplantı veya eğlence harici okula çok fazla gelmedikleri dile getirilmiştir. Velilerin okula gelmemelerinin yanında her kötü durumdan retmeni sorumlu tutması da retmenlerin yakındığı bir diğer sorundur.

Velilerin, beden eğitimi dersinde retmenlerin kendilerini dinlendirdiğini düşünmesi retmenlerin karşılaştığı bir problemdir. Aynı zamanda beden eğitimi dersinin çocuklarına fayda sağlamayacağını düşünen veliler, okuma-yazma öğretilmiyor diye şikyetler de bulunmuşlardır. Velilerin birçoğunun çocuklarının durumunu kabullenmeme ya da çocuklarından ulaşılamayacak kazanımları beklemeleri bu konuda ne kadar bilinçsiz hareket ettiklerini göstermektedir. Bunun tam tersi olarak beden eğitimi dersinin çocuğuna olan faydası konusunda bilinçli ailelerinde var olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır.

retmen görüşlerine göre, beden eğitimi dersi ile ilgili genel sorunlara ilişkin bulgular incelendiğinde; retmenlerin lisans eğitimleri aldıkları oyun ve seçmeli beden eğitimi dersi haricinde herhangi bir eğitim almadıkları ve bunun dolaylı olarak öğrencilere yansıdığı ortaya çıkmaktadır. MEB in yardımcı kaynak sunmaması, okulda spor alanlarının olmaması, araç-gereç eksikliği ve beden eğitimi retmenlerinin zihin engelliler konusunda yetersiz olması çıkan diğer sonuçlardır. Bazı velilerin, çocuklarının okul yaşantısı hakkında yeterince ilgili olmaması, yaşanılan her kötü durumdan retmeni sorumlu tutması, fiziksel aktiviteler yerine, çocukların zihinsel durumunu bilinmiyormuş gibi okuma-yazma öğretilmiyor demeleri ve üretmenleri bakıcı gibi görmeleri retmenlerin velilerle yaşadığı en önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda veliler, retmenlerin görüşüne göre, beden eğitimi

derslerinde öğretmenlerin kendilerini dinlendirdiğini düşündüklerini ileri sürmüşlerdir. Tüm bunlardan hareketle öğretmenler velilerin, çocukların durumunu kabullenemediklerini ve çocukları için gelecek kaygısı taşıdıklarını dile getirmişlerdir.

Veli Görüşleri (Tablo 4.6)

Veliler çocuklarının okula severek ve isteyerek gittiklerini, öğretmenlerini sevdiklerini söylemektedirler. Bu da öğrencilerin okul ortamında zevk aldığını ortaya çıkarmaktadır.

Beden eğitimi derslerinde hava şartlarının uygun olduğu durumlarda öğretmenlerin öğrencileri okul bahçesine çıkarttığı görüşü ortaya çıkmaktadır. Veliler öğrencilerin genellikle serbest bir şekilde top oynadıklarını ya da gezdiklerini söylemektedirler. Bu serbestlik çerçevesinde de öğretmenlerin öğrencileri kontrol ettiğini dile getirmişlerdir.

Veliler beden eğitimi derslerinden kaynaklanan olumlu-olumsuz değişimlerin farkında olmadıklarını, beden eğitimi ile alakalı bağlantı kurmadıklarını söylemişlerdir. Buradan çıkan sonuç ise, veliler beden eğitimine yeterli ilgi ve alakayı göstermemektedir. Oysaki beden eğitimi çocuğunun yaşantısının çok önemli bir parçasıdır.

Görüşme yapılan velilerin çocuklarının buldukları okulda, beden eğitimi öğretmeni olmamasından dolayı, derslerin verimli işlenmemesi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi konusunda yetersiz olduğunun düşünülmesi görüşü savunulmaktadır.

Beden eğitimi dersi ile ilgili genel sorunlara ilişkin öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde, okullarında bende eğitimi öğretmeni olmamasından dolayı derslerin verimli işlenmemesi ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin bu alanda yeterli olmaması velilerin dile getirdiği sorunlardandır. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde öğrencileri kontrol altında tutarak serbest zaman geçirdiklerini dile getirmişlerdir. Velilerin çocuklarında var olan değişimlerin beden eğitiminden kaynaklanıp kaynaklanmaması konusunda yorumları yoktur.

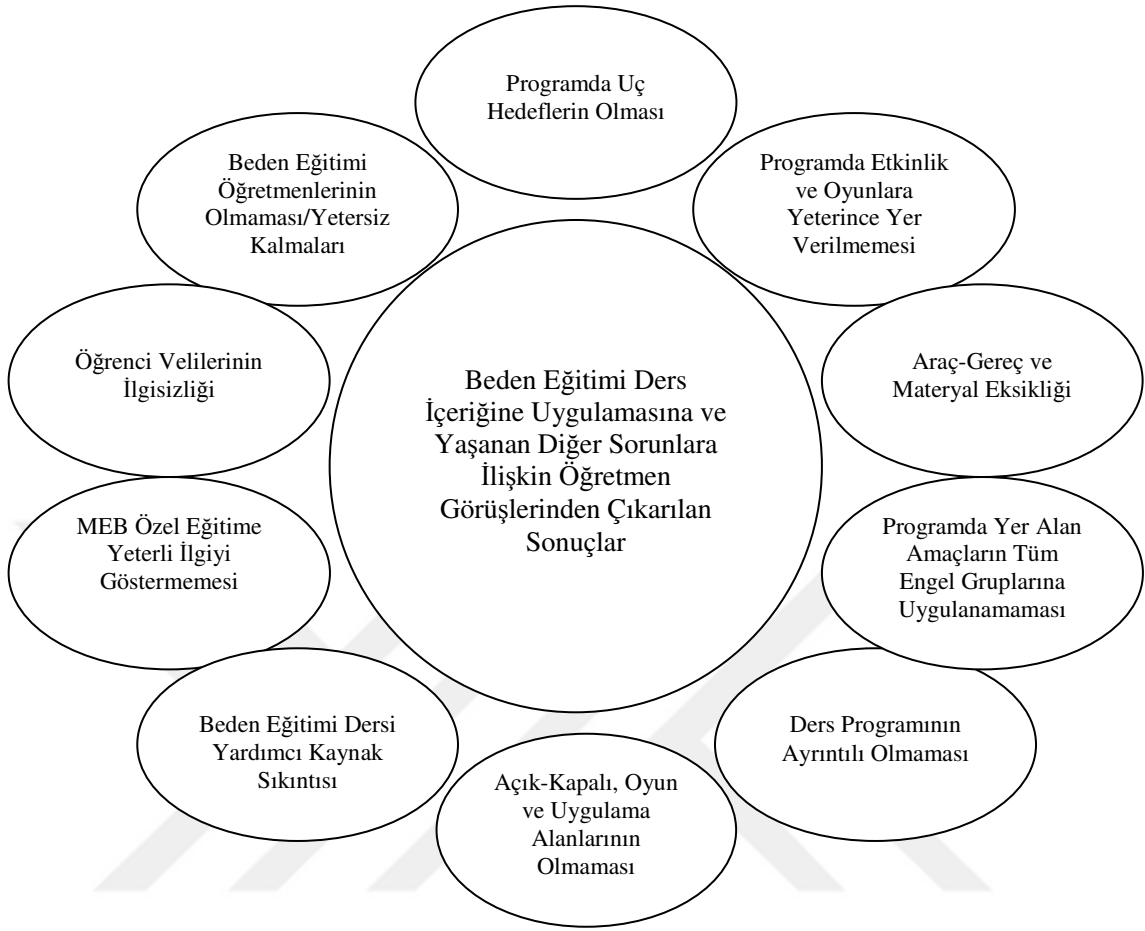
V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde ana tema ile ilgili sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

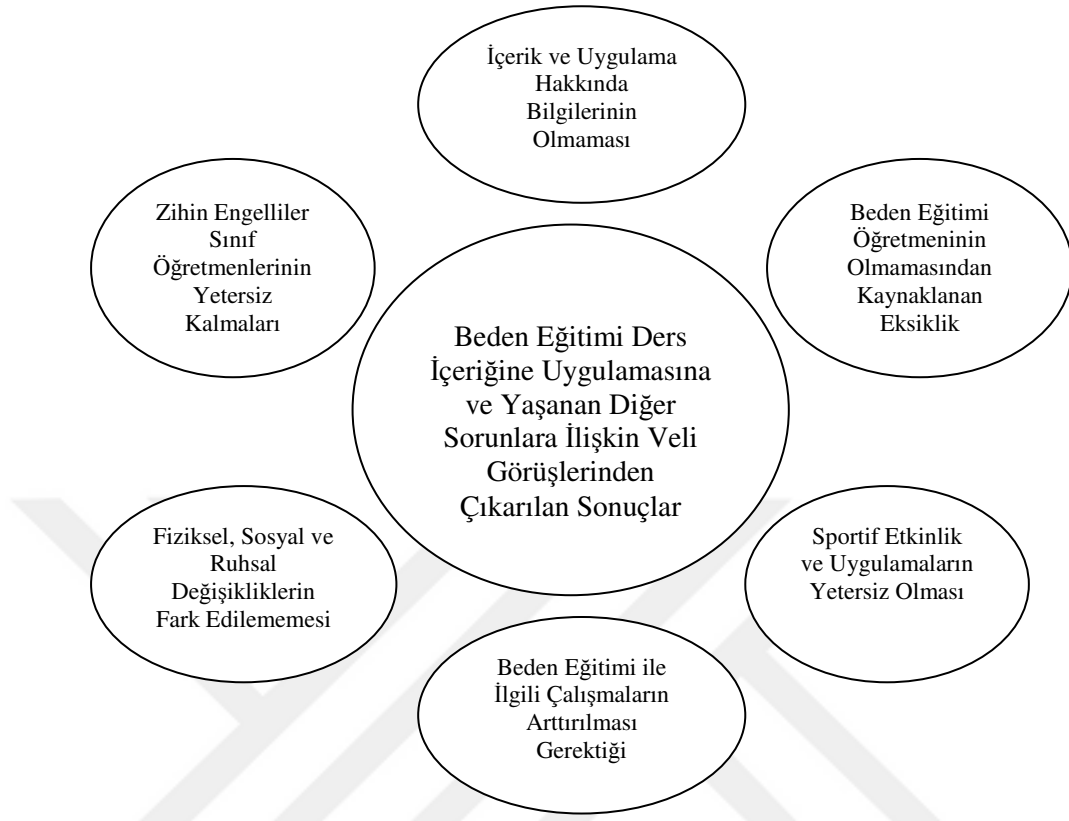
5.1. Sonuçlar

Beden eğitimi ders içeriğine, uygulamasına ve yaşanan diğer sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinden çıkarılan sonuçlar aşağıdaki Şekil 5.1’de gösterilmiştir.

Şekil 5.1. Beden Eğitimi Ders İçeriğine, Uygulamasına ve Yaşanan Diğer Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar

Beden eğitimi ders içeriğine uygulamasına ve yaşanan diğer sorunlara ilişkin veli görüşlerinden çıkarılan sonuçlar aşağıdaki Şekil 5.2’de gösterilmiştir.

Şekil 5.2. Beden Eğitimi Ders İçeriğine, Uygulamasına ve Yaşanan Diğer Sorunlara İlişkin Veli Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ve öğrenci veli görüşlerine göre beden eğitimi dersi içerik, uygulama ve yaşanan sorunlar ile ilgili ulaşılan bulgular çerçevesinde varılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

1. Sınıflarda engel çeşitliliğinin fazla olması ve beden eğitimi ders program içeriğinin bu çeşitliliğe yeterli gelmemesi zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerini zorlamaktadır.
2. MEB'in özel eğitime yeterince ilgi göstermemesi ve yardımcı kaynak olanağı sunmaması dersin uygulamasında öğretmenleri kısıtlamaktadır.
3. Beden eğitimi dersi uygulama alanlarının olmaması, araç-gereç ve materyal eksikliği öğrencilerin birçok alanda geri kalmalarına neden olmaktadır.
4. Okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin olmaması ve var olan öğretmenlerinde zihinsel engelliler alanında yeterli bilgiye sahip olmamaları bu alanda verimliliği düşürerek ilerlemeyi yavaşlatmaktadır.

5. Beden eğitimi ders programında etkinlik ve oyunlara yeterince yer verilmemesi, öğrencilerin dikkatlerinin daha çabuk dağılmasına, sıkılarak dersten uzaklaşmalarına neden olmaktadır.
6. Okullarda yeterli sportif etkinliklerin yapılmaması beden eğitimine olan ilgiyi düşürmektedir.
7. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders uygulamasında yetersiz kalmaları öğrencilerin uygulamalardaki performanslarını tam olarak görememelerine neden olmaktadır.
8. Zihinsel engelli öğrenci velilerinin okul veya beden eğitimi ile alakalı yeterli özveriyi göstermemeleri, ilgilenmemeleri öğrenci ve öğretmen açısından sorun yaratmaktadır.
9. Öğrenci velileri gerek beden eğitimi dersi gerekse diğer derslerle alakalı çocuklarının gelişimlerini ve değişimlerini fark edememektedirler.

5.2. Öneriler

1. Zihinsel engellilerde beden eğitimi ders programlarının uygulanabilirliğini netleştirebilmek için gözlem ve görüşme yöntemleri beraber yapılabilir.
2. Zihinsel engel türleri göz önüne alınarak beden eğitimi ders programının değerlendirilmesi yapılabilir.
3. Dikkatleri çabuk dağılan ve sıkılan öğrencilerin, programa, oyun ve etkinlik katıldığındaki davranışları incelenebilir.
4. Velilerin Beden eğitiminin çocuklarına yararı konusunda bilinçlendirilmesi adına çeşitli çalışmalar yapılabilir.
5. Zihinsel engelliler okullarında araç-gereç ve materyalin önemini vurgulayacak çalışmalar, uygulamalar ile beraber yapılabilir.
6. Beden eğitimi dersi esas alınarak, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ile tamamen MEB'e bağlı okullar arasındaki farklılıklar değerlendirilebilir.
7. Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alanında daha donanımlı olacak program ve hizmet içi eğitimler planlanabilir.

8. Beden Eğitimi öğretmenlerine zihinsel engellilerle ilgili daha fazla donanım kazandıracak öğretmen eğitimi programları hazırlanabilir.
9. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri ve bilgi düzeyleri ölçülebilir, incelenebilir.
10. Engel gruplarına yönelik farklı beden eğitimi programları hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmetoğlu, E. ve Aral, N. (2004). Zihinsel Engelli Çocukların Kardeş İlişkilerinin Anne ve Kardeş Algılarına Göre Değerlendirilmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Aracı, H. (2006). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Nobel Yayınevi
- Biçer, Y., Savucu, Y., Kutlu, M., Kaldırımıcı, M. ve Pala, R. (2004). Güç ve kuvvet egzersizlerinin zihinsel engelli çocukların hareket beceri ve yeteneklerine etkisi. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 3(1), 173-179.
- Brower, Ludeke ve Altay (1995). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Darıca, N., Gümüşçü, Ş., Pişkin, Ü. (1992). *Otizm ve Otistik Çocuklar*. Ankara: Basım Grafik Yayınları
- Demirci, P. T. (2014). Sınıf öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerde beden eğitimi ders programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunların incelenmesi. Uluslar arası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2, 136-150.
- Diken, İ. (2005). Özel Eğitime Giriş. Ankara: Kök yayıncılık.
- Ergun, N. (2003). Bedensel engelli çocuk ve spor. *Çoluk Çocuk Dergisi*. 5, 26-50.
- Eripek, S. (1993). *Zihinsel Engelli Çocuklar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erkal, M. (1992). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Kutsun Matbaası.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. İstanbul: Yelkentepe Yayınları.
- Harmandar, İ. H. (2000). *Kitle Sporü Teşviki Açısından Spor Tesis Politikası Uşak İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324.

- İlhan, L. (2009). Zihinsel engelli çocuğu olan anne babaların çocuklarının özel eğitimleri sürecinde beden eğitimi ve spor etkinliklerine yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(3), 38-49.
- Karacan, Ç., Kaba, Z., Yenigün Ö., Aydın, M., Bayazıt, B. (2003). Kaynaştırma gurubu ile eğitilebilir zihin engelli gurubun ritim ve dans çalışmaları yoluyla beceri düzeylerinde meydana gelen değişimlerin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Dergisi*, 3, 132-136.
- Kınalı, G. (2003). Zihin Engellilerde Beden - Resim - Müzik Eğitimi. A. Kulaksızoğlu (ed), *Farklı Gelişen Çocuklar*(s.244). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- MEB, Özel Hizmetler Yönetmeliği (2000). (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>, 23.05.2016 tarihinde erişildi).
- Milli Eğitim Geçlik ve Spor Bakanlığı (1988). *İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özer, D. S. (2010). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayım Dağıtım.
- Özer, D. (2001). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özoğlu, S. Ç. (1997). *Spor Psikolojisi ve Gelişmeler, I. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Kartepe Yayınları.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Öztürk, M. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Eğitimde Kullanımıyla İlgili Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, ve Eratay (2010), Eğitim uygulama okunla devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*. 2(10),145-160
- Rehabilitasyon.com. (http://www.rehabilitasyon.com/ct/Zihinsel_Engelliler/Hakkında/1 , 22.08.2016 ‘da erişildi).
- Şahin, F. (1999). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun Etkinlikleri*. Gazi Üniversitesi Anaokulu Anasınıfı Öğretmen El Kitabı. İstanbul: Yapa Yayınevi.

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/BedenEgitimiDersi.html, 23.05.2016'da erişildi).
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf, 24.05. 2016'da erişildi).
- Tekbıyık, A. ve Akdeniz, A. R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşler. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 23-37.
- Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(10), 95-109.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yaman, T. (2015). "Beden Eğitimi ve Oyunun Hafif Düzey Zihinsel Engelli Bireylerin Sosyal Beceri Kazanımları Üzerine Etkisinin Araştırılması". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yavaş, M., İlhan, A. (1997). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Bursa: Melisa Matbaacılık.
- Variş, F. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. Trabzon: Topkar Matbaacılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, A., Şentürk, U. ve Ramazanoğlu, F. (2014). Bedensel engellilerde spor konulu araştırmaların içerik analizi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*.1-2(9), 28-43.

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formları

EK 2: Odak Grup Görüşme Soruları

EK 3: Araştırma İzin Belgesi

EK 1: Kişisel Bilgi Formları**KİŞİSEL BİLGİ FORMU(ÖĞRETMEN)****1) CİNSİYETİNİZ:**

KADIN ERKEK

2) MEDENİ DURUMUNUZ:

BEKAR EVLİ

3) YAŞINIZ:

21-25 26-30 31-35 36-40 41-45 46-50 51+

4) EĞİTİM DURUMUNUZ:

ÖĞRETMEN OKULU

LİSANS

YÜKSEK LİSANS

DOKTORA

DİĞER..

5) ÖĞRETMENLİKTEKİ TOPLAM HİZMET SÜRENİZ:

AY BELİRTİNİZ YIL

6) SINIFINIZDAKİ ÖĞRENCİ SAYISI

KİŞİ

KİŞİSEL BİLGİ FORMU(VELİ)**1) CİNSİYETİNİZ:**

KADIN ERKEK

2) MEDENİ DURUMUNUZ:

BEKAR EVLİ

3) YAŞINIZ:

21-25 26-30 31-35 36-40 41-45 46-50 51+

4) EĞİTİM DURUMUNUZ:

EĞİTİM ALMADIM

İLKOKUL

ORTAOKUL

LİSE

ÜNİVERSİTE

EK 2: Odak Grup Görüşme Soruları

ZİHİNSEL ENGELLİLER (1-8. Sınıflar) BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ İÇERİK, UYGULAMA VE SORUNLAR AÇISINDAN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ Zihinsel Engelliler Öğretmenleri - Odak Grup Görüşme Soruları

1. Zihinsel engelliler beden eğitimi öğretim dersine ilişkin bilgi düzeyi ve kaynağı nedir?
 - a. Eğitim alıp-almadığınız ve kaynağı?
 - b. Alınan eğitimin yeterli olup olmadığı ve eksiklikleri?
 - c. Program içeriğini yeterli buluyor musunuz?
 - d. İçerikte yer alan üniteleri/konuları işleyebiliyor musunuz?
 - e. Program içeriği size yeterince yol gösterici mi?
2. Beden eğitimi derslerini var olan programa göre mi düzenlersiniz?
 - a. Programda yer alan etkinlikler/uygulamalar/oyunlar v.b. yeterli ve yol gösterici mi?
 - b. Derslerde ne tür etkinliklere/uygulamalara ve ne sıklıkta yer verirsiniz?
 - c. Öğrenciler hangi etkinliklere/oyunlara katılırlar?
3. Program ve dersle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?
 - a. Engel düzeyine göre uyarlama
 - b. Davranış problemleri ve güvenlik
 - c. Araç gereç ve materyal
 - d. Diğer...
4. Diğer öğretmenlerle (aynı branş ya da beden eğitimi öğretmenleri v.b.) bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunuyor musunuz? Nasıl?
5. Okul, öğretmen, veli ilişkileriniz nasıldır?
 - a. Görüş alış verişi
 - b. Velilerle birlikte yapılan çalışmalar
 - c. Sorunlar
6. Velilerle beraber yürüttüğünüz etkinlikler var mıdır? Varsa örnek verir misiniz?

7. Velilerin beden eğitimi dersleri ve fiziksel aktiviteler hakkında görüşlerini alıyor musunuz? Ne tür görüşlere sahipler?

ZİHİNSEL ENGELLİLER (1-8. Sınıflar) BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ İÇERİK, UYGULAMA VE SORUNLAR AÇISINDAN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Veli – Odak Grup Görüşme Soruları

1. Çocuklarımız için okul, aile ve öğretmen üçgeni hakkında durum nedir?
2. Okullar da zihinsel engelliler beden eğitimi programları fiziksel aktiviteler hakkında neler düşünüyorsunuz?
 - a. İçeriği biliyor musunuz?
 - b. Program içeriği yeterli-faydalı mı?
 - c. Derslerde hangi konular-uygulamalar (etkinlikler-oyunlar-sporlar v.b.) yapıldığını biliyor musunuz?
 - d. Daha çok hangi konu ve uygulamalara ağırlık verilsin istersiniz? Neden?
3. Beden eğitimi derslerinin çocuğunuzun okul dışı yaşantısındaki kalıcı olumlu olumsuz etkilerini görebiliyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?
4. Beden eğitimi derslerinin olduğu zamanlarda çocuğunuzda fiziksel, sosyal ve ruhsal açıdan farklılıklar görebiliyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?
5. Beden eğitimi ile ilgili diğer görüşleriniz nelerdir?

EK 3: Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702/605.01/5441906

27.05.2015

Konu : Araştırma İzni.

(Bahar GÜNAYDIN)

VALİLİK MAKAMINA

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 15/04/2014 tarihli ve 26073066-605-393 sayılı yazısında, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bahar GÜNAYDIN'ın "Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama ve Sonuçlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirmesi" Konulu tez çalışması kapsamında, 26 Mayıs 2015 - 12 Haziran 2015 tarihleri arasında, İlimiz Özel Eğitim ve Uygulama Okullarında görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci velilerine Anket Uygulamak, Ders Gözlem Formu ve Öğretmen, Veli görüşmesi yapmak, Katılımcı ve Araştırmacı Onam Formlarını uygulamak istediği belirtilmektedir.

Müdürlüğümüzde toplanan komisyonumuzca, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bahar GÜNAYDIN'ın "Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama ve Sonuçlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirmesi" Konulu tez çalışması kapsamında, 26 Mayıs 2015 - 12 Haziran 2015 tarihleri arasında, İlimiz Özel Eğitim ve Uygulama Okullarında görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci velilerine gönüllülük esaslı çerçevesinde; Okul Müdürlüğü, Öğretmen ve Velilerin yazılı rızası ile anket uygulaması, gözlem ve görüşme yapmasında (Katılımcı ve Araştırmacı Onam Formları hariç) sakınca olmadığına karar vermiş olup, "07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama (2012/13 nolu) Genelgesi doğrultusunda" Okul ve Kurum Müdürlüklerinin uygun gördüğü tarih ve saatlerde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim.

Turgut ÖZBEK
Millî Eğitim Müdürü

OLUR

.../05/2015

Hüseyin ERGİ

Vali a.

Vali Yardımcısı

27.05.2015
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile aynıdır.
Fatma SEVGİN

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702/605.01/5498266
Konu : Araştırma İzni.
(Bahar GÜNAYDIN)

28.05.2015

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 15/04/2014 tarihli ve 26073066-605-393 sayılı yazınız.

Üniversitenizin Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bahar GÜNAYDIN'ın "Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama ve Sonuçlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirmesi" Konulu tez çalışması kapsamında, 26 Mayıs 2015 - 12 Haziran 2015 tarihleri arasında, İlimiz Özel Eğitim ve Uygulama Okullarında görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci velilerine anket uygulaması, gözlem ve görüşme yapmak istediği ilgi yazınız ile Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Planlanan çalışmaların İlimiz Özel Eğitim ve Uygulama Okullarında görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci velilerine gönüllülük esas çerçevesinde; Okul Müdürlüğü, Öğretmen ve Velilerin yazılı rızası ile (Katılımcı ve Araştırmacı Onam Formları hariç) yapılabilmesi için Valilik Makamından alınan 27/05/2015 tarihli ve 45865702/605.01/544 sayılı oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Turgut ÖZBEK
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

EK/EKLER :

- 1- Valilik Oluru (1 sayfa)
- 2- Onaylı Anket Formları (7 sayfa)

28.05.2015
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile aynıdır.
Fatma SEVGİN
VALİ